

थोडक्यात..

काश्मीरमध्ये रचला होता दिल्ली बॉम्बस्फोटाचा कट

■ फरिदाबाद : दिल्ली बॉम्बस्फोट घडवणाऱ्या व्हाईट कॉलर फरीदाबाद मॉड्यूलचे नियोजन अत्यंत गुंतागुंतीचे होते. तपास यंत्रणांनी काश्मीरपासून अल-फलाह विद्यापीठ आणि नूह व्हाया दिल्लीपर्यंतचा संपूर्ण कट उलगडला आहे. फरिदाबाद मॉड्यूलच्या संपर्कात आलेल्या १,००० हून अधिक व्यक्तींची चौकशी केल्यानंतर, राष्ट्रीय तपास संस्थेने (एनआयए) धक्कादायक माहिती उघड केली आहे.

फरिदाबाद मॉड्यूल काश्मीरमध्ये स्थापित केले गेले आणि धौजमधील अल-फलाह विद्यापीठ कॅम्पसला त्याचे नियोजन केंद्र बनवले. मॉड्यूलच्या निर्मितीदरम्यान डॉक्टरांना सहभागी करून घेण्याची योजना अंतिम करण्यात आली.

खुनाच्या आरोपीला घातल्या गोळ्या

■ बेगुसराय : बिहारमध्ये नवीन सरकार स्थापन झाल्यानंतर पोलिसांनी गुन्हेगारांविरुद्ध कारवाई सुरू केली आहे. बेगुसरायमध्ये स्पेशल टास्क फोर्स (एसटीएफ) आणि जिल्हा पोलिसांनी एका कुख्यात गुन्हेगाराला गोळ्या घातल्या. त्याच्यावर सरपंचाच्या मुलाची हत्या केल्याचा आरोप आहे. ही घटना साहेबपूर कमल पोलिस स्टेशन परिसरातील शालीग्राम आणि मल्हीपूर गावांच्या परिसरात घडली. जखमी गुन्हेगाराचे नाव शिवदत्त राय (२७) आहे. जो तेव्हा पोलिस स्टेशन परिसरातील बनहरा गावातील रहिवासी राजकिशोर राय चांचा मुलगा आहे. घटनास्थळवरून पोलिसांनी मोठ्या प्रमाणात शस्त्रे आणि रोख रक्कम जप्त केली आहे.

एसआयआरमध्ये चुकीची माहिती दिल्यास १ वर्ष शिक्षा

■ रायपूर : छत्तीसगडमध्ये मतदार यादीची विशेष सधन पुनरावृत्ती (एसआयआर) प्रक्रिया सुरू आहे. दरम्यान, राज्य निवडणूक आयोगाने एक महत्वाचे निर्देश जारी केले आहेत. फॉर्म भरताना खोटी माहिती देणाऱ्या किंवा खोटी कागदपत्रे जोडणाऱ्या मतदारांना एक वर्षांपर्यंत तुरुंगवास आणि दंड होऊ शकतो. निवडणूक आयोगाने मतदारांना एसआयआरबाबत सतर्क केले आहे, असे म्हटले आहे की बीएलओ फॉर्म भरताना कोणताही ओटीपी विचारत नाहीत. तसेच निवडणूक आयोगाचा कोणताही कर्मचारी मतदाराकडून फोनवरून ओटीपी मागत नाही. निवडणूक आयोगाने मतदारांना सल्ला दिला आहे की त्यांनी वैयक्तिक माहिती विनंती करणाऱ्या कोणालाही उघड करू नये. जर असे घडले तर ते पोलिस तक्रार दाखल करू शकतात. एसआयआर फॉर्म भरण्याची अंतिम मुदत वाढवण्याची मागणी एका संघटनेने केली आहे.

दोन अपघातात ९ ठार

क्रूझर - ट्रॅक्टरच्या अपघातात पाच भाविकांचा मृत्यू : कारने दुचाकींना चिरडत घेतला चौघांचा बळी

■ वृत्तसंस्था धाराशिव/ठाणे, दि. २२ : धाराशिव आणि ठाणे येथे झालेल्या दोन वेगवेगळ्या अपघातात ९ जणांचा मृत्यू झाला.

धाराशिवमध्ये शनिवारी सकाळी झालेल्या एका भीषण अपघातात नळदुर्ग येथे देवदर्शनाला जाणाऱ्या ५ भाविकांचा बळी गेला. टावर फुटल्यामुळे भरधाव वेगातील जीप एका ट्रॅक्टरला धडकल्यामुळे ही दुर्घटना घडली. या घटनेत इतर ८ जण गंभीर जखमी झालेत. त्यापैकी काहींची प्रकृती चिंताजनक असल्यामुळे मृतांचा आकडा वाढण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे.

माहितीनुसार, धाराशिव जिल्ह्यातील सोलापूर - हैदराबाद महामार्गावरून शनिवारी सकाळी एक क्रूझर जीप भरधाव वेगात जात होती. या गाडीतील प्रवाशी सोलापूरहून नळदुर्ग येथे देवदर्शनासाठी जात होते. ही क्रूझर धाराशिवच्या अणदूर परिसरात आली असताना अचानक तिचे टावर फुटले.

यांमुळे चालकाचे वाहनावरील

नियंत्रण सुटून क्रूझर रस्त्यात उभ्या एका ट्रॅक्टरला धडकली. त्यानंतर ती रस्त्यावरच उलटली. या घटनेत ५ जणांचा जागीच मृत्यू झाला. मृतांत ३ महिलांचा समावेश आहे. क्रूझरमधील इतर ८ जणही या अपघातात गंभीर जखमी झालेत. त्यांना उपचारासाठी सोलापूर स्थित शासकीय रुग्णालयात हलवण्यात आले आहे.

क्रूझरने ट्रॅक्टरला धडक दिल्यानंतर

जोराचा आवाज झाला. आवाज ऐकून परिसरातील नागरिकांनी तातडीने घटनास्थळाच्या दिशेने धाव घेतली. त्यांनी क्रूझर सरळ करून त्यातून मृतदेह व जखमींना बाहेर काढले. सर्व मृत व जखमी दक्षिण उळे, सोलापूर येथील रहिवासी असल्याची माहिती आहे. हे सर्वजण क्रूझरमध्ये दाटीवाटीने बसून नळदुर्गला देवदर्शनासाठी जात होते. पण रस्त्यातच काळाने घाला घातली.

दुसऱ्या एका घटनेत एका कारने टाण्याच्या अंबरनाथ येथील एका उड्डाणपुलावर ४ - ५ दुचाकींना टोकर मारली. अपघातग्रस्त कार चालकाला हृदयविकाराचा झटका आला. त्यानंतर कारने विरुद्ध दिशेने येणाऱ्या वाहनांना धडक मारली. या दुर्घटनेत ४ जण ठार झाले असून, ३ जण जखमी झालेत.

ही संपूर्ण घटना उड्डाणपुलालगत असलेल्या सीसीटीव्हीमध्ये रेकॉर्ड झाली आहे. व्हिडिओत दिसून येत आहे की, कार दुचाकींना धडकल्यानंतर एक दुचाकीस्वार हवेत उडून काही फूट अंतरावर जाऊन उड्डाणपुलावरून खाली पडतो. सुदैवाने खालून रस्त्याने जाणाऱ्या कुणालाही दुखापत होत नाही.

अपघातानंतर उड्डाणपूल व रस्ता या दोन्ही ठिकाणी गदी जमा होते. त्यानंतर जखमींना ३ रुग्णालयात हलवण्यात येते. जखमींवर स्थानिक रुग्णालयात उपचार सुरू असून, त्यांची प्रकृती गंभीर असल्याचे सांगण्यात येते. कार चालकाचाही यात मृत्यू झाला.

शिंदेंचे ३५ आमदार फुटणार?

ठाकरे गटाच्या दाव्याने राज्यात खळबळ

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २२ : उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या नेतृत्वातील सत्ताधारी

शिंदेनेचे तब्बल ३५ आमदार भाजपत जाणार असल्याचा मोठा दावा शिवसेनेला उद्भव बाळासाहेब ठाकरे पक्षाने केला आहे. एकनाथ शिंदे यांनी जे पेरले तेच उगवले. भाजपला ते आता नकोसे झालेत. त्यामुळे महाराष्ट्रात त्यांना त्यांची जागा दाखवण्याचा लोड्स कार्यक्रम सुरू झाला आहे, असे ठाकरे गटाने म्हटले आहे. भाजपच्या कथित फोडाफोडीच्या राजकारणाला कंटाळलेले शिंदे सध्या नाराज असताना ठाकरे गटाने हा दावा केल्यामुळे महाराष्ट्राच्या राजकारणात एकच खळबळ उडाली आहे.

ठाकरे गटाने म्हटले आहे की, महाराष्ट्रात सध्या जे नाराजी महानाट्य सुरू आहे, ते गांधीयाने घेण्याची गरज नाही. उपमुख्यमंत्री शिंदे दिल्लीतील त्यांचे पक्षप्रमुख अमित शहांना भेटले आणि त्यांनी मुख्यमंत्री फडणवीस व भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष रवींद्र चव्हाणांची तक्रार केली, हे लोक आमचा पक्ष फोडत आहेत. चव्हाण पैशांचा वापर करून आमचे पदाधिकारी विकत घेत आहेत. हे आम्ही सहन करणार नाही.

शिखर परिषदेत शिंदे यांची अनेक माणसे फोडली. युतीच्या राजकारणात हे शोभत नाही. भारतीय जनता पक्षाने हे असे केले तर आमचा पक्ष टिकणार नाही अशी शिंदे व त्यांच्या लोकांची चिंता आहे. रवींद्र चव्हाण हे ठाणे जिल्ह्यातील आहेत. त्यामुळे ज्या गावच्या बोरी, त्याच गावच्या बाभळी असे म्हणायला हवे.

रवींद्र चव्हाण भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष झाल्यापासून त्यांनी ठाणे जिल्ह्यातील शिंदे गटास खिंडार पाडले. शिंदे यांनी जी माणसे पाच-पंचवीस लाखाना विकत घेतली, त्यातील बरीच माणसे चव्हाण यांनी होलसेलात विकत घेतली. म्हणजे शिंदे यांचाच मार्ग चव्हाण यांनी अवलंबला. उपमुख्यमंत्री शिंदे या घडामोडींमुळे नाराज आहेत, पण त्यांच्या नाराजीची दखल कोणी घ्यायला तयार नाही असेही ठाकरे गटाने म्हटले आहे.

शपथविधी सोहळ्याला ७ देशांचे चीफ जस्टिस येणार

■ वृत्तसंस्था, नवी दिल्ली, दि. २२ : न्यायमूर्ती सूर्यकांत २४ नोव्हेंबर रोजी देशाचे सरन्यायाधीश म्हणून शपथ घेतल. राष्ट्रपती भवनात होणाऱ्या या शपथविधी समारंभात ब्राझीलसह सात देशांचे मुख्य न्यायाधीश आणि सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश उपस्थित राहतील.

२०२७ रोजी निवृत्त होतील.

जी २० शिखर परिषदेत मेलोनी - मोदी भेट

■ वृत्तसंस्था, केप टाउन, दि. २२ : शनिवारी जोहान्सबर्ग येथे झालेल्या जी २० शिखर परिषदेत पंतप्रधान मोदींनी इटलीच्या पंतप्रधान जोर्जिया मेलोनी आणि जागतिक नेत्यांची भेट घेतली. बैठकीदरम्यान त्यांनी ब्राझीलचे अध्यक्ष लुला दा सिल्वा यांना मिठी मारली. त्यानंतर मोदींनी शिखर परिषदेच्या पहिल्या सत्रात भाषण दिले, ज्यात जागतिक आव्हानांवर भारताचा दृष्टिकोन मांडला. जागतिक विकासाच्या जुन्या मानकांचा पुनर्विचार करण्याचे आवाहन मोदींनी केले.

शनिवारी जोहान्सबर्ग येथे झालेल्या जी २० शिखर परिषदेत पंतप्रधान मोदींनी इटलीच्या पंतप्रधान जोर्जिया मेलोनी आणि जागतिक नेत्यांची भेट घेतली. बैठकीदरम्यान त्यांनी ब्राझीलचे अध्यक्ष लुला दा सिल्वा यांना मिठी मारली. त्यानंतर मोदींनी शिखर परिषदेच्या पहिल्या सत्रात भाषण दिले, ज्यात जागतिक आव्हानांवर भारताचा दृष्टिकोन मांडला. जागतिक विकासाच्या जुन्या मानकांचा पुनर्विचार करण्याचे आवाहन मोदींनी केले.

भरधाव कारच्या धडकेत दोन महिलांचा मृत्यू

■ महासागर प्रतिनिधी रामटेक, दि. २२ : नागपूर-जबलपूर राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ४४ वर आज सकाळी १०.३०

वाजताच्या सुमारास झालेल्या भीषण अपघातात दोन महिलांचा जागीच मृत्यू झाला. भरधाव वेगात येणाऱ्या क्रेटा कारने दोन्ही महिलांना मागून जोरदार धडक दिली.

प्राप्त माहितीनुसार, एमएच ०५ एफजी ४७७६ क्रमांकाची क्रेटा कार नागपूरकडून जबलपूरच्या दिशेने प्रचंड वेगात जात होती. त्याचवेळी कांद्री शिवावरील मंदा दिलीप उपासे (४९) आणि प्रमिला राजेश शेंद्रे (४९), दोन्ही रा. कांद्री माईन या दोन महिला शेतात कामासाठी महामार्गाच्या

महामार्गावरील एका बाजूचा मार्ग बंद केला. जवळपास दीड तास वाहतूक कोंडी निर्माण झाली. नागरिकांनी टोल परिसरात उभ्या असलेल्या अपघातग्रस्त

वाहनाला आग लावण्याचा प्रयत्न केला; मात्र काही जागरूक नागरिकांनी वेळेेतच ती आग विझवली. स्थानिकांनी या घटनेला परिसरातील पेट्रोल पंपालाही जबाबदार धरले असून पोलीस आणि व्यवस्थापनाला तात्काळ घटनास्थळी पाचारण करण्यात आले. उपविभागीय पोलीस अधिकारी रमेश बरकते, पोलीस निरीक्षक अरविंद कुमार कतलाम आणि टोल व्यवस्थापनाने नागरिकांशी चर्चा करून परिस्थिती नियंत्रणात आणली.

नागरिकांच्या प्रमुख मागण्या महामार्गावर स्ट्रीट लाईटची व्यवस्था करावी, सर्व्हिस रोडची तातडीने निर्मिती करण्यात यावी, परिसरातील वादग्रस्त पेट्रोल पंप मालकावर कारवाई करावी, अनधिकृतपणे तोडण्यात आलेले दुभाजक पुनर्स्थापित करावेत, अशा मागण्या नागरिकांनी केल्या आहेत. दोन्ही मृतदेह उपजिल्हा रुग्णालय रामटेक येथे पाठविण्यात आले आहेत. पुढील तपास रामटेक पोलीस करीत आहेत.

करिअरच्या सुवर्णसंधी!

महासागर

विदर्भाचे प्रसिद्ध मराठी दैनिक, गरजू व्यक्तींसाठी सुवर्णसंधी!

तत्काळ भरती - नवी संधी

महासागर, विदर्भाचे प्रसिद्ध मराठी दैनिक, ५५ वर्षांचा अनुभव असलेले, विदर्भ, मुंबई, पालघर आणि नाशिक येथे प्रकाशित होणारे, गरजू व्यक्तींसाठी सुवर्णसंधी!

१. सभाचार संपादक (न्यूज एडिटर)

- मराठीमध्ये उत्कृष्ट कमांड
- ५ वर्षांचा अनुभव

२. असिस्टंट जाहिरात व्यवस्थापक (एडव्हर्टाईझमेंट असिस्टंट मॅनेजर)

- अनुभव असलेल्या उमेदवारांना प्राधान्य
- शेड्युलिंगचे ज्ञान

३. डव्हेंट मॅनेजर

- अनुभव असलेल्या उमेदवारांना प्राधान्य
- पुरुष/महिला

४. सर्वयुक्तेशन मॅनेजर

- विदर्भातील जिल्ह्यांचे ज्ञान आवश्यक
- अनुभव असलेल्या उमेदवारांना प्राधान्य

५. एकाउंटंट

- पुरुष/महिला
- न्यूजपेपर बिलिंग आणि अकाउंटन्सीचे ज्ञान आवश्यक

अनुभव असलेल्या उमेदवारांना प्राधान्य

मुलाखत दिनांक व वेळ

- दिनांक:** मंगळवार, दि. २५ नोव्हेंबर २०२५ **वेळ:** दु. १२:०० ते ३:०० वाजेपर्यंत
- स्थान:** महासागर, बांडक ले-आउट, कॉटन मार्केट, नागपूर

आपले बायोडाटा आणि आवश्यक दस्तऐवज साथ लावून उपस्थित राहावे.

काँग्रेसने स्थापन केली जागावाटपासाठी समिती

■ वृत्तसंस्था, चेन्नई, दि. २२ : २०२६ च्या तामिळनाडू विधानसभा निवडणुकीपूर्वी काँग्रेस पक्षाने त्यांच्या मित्रपक्ष द्रमुकसोबत जागावाटपाची औपचारिक वाटाघाटी करण्यासाठी पाच सदस्यांची समिती स्थापन केली आहे. पक्षाध्यक्ष मल्लिकार्जुन खरेगे यांच्या निदेशानुसार ही समिती स्थापन करण्यात आली आहे आणि ती दोन्ही पक्षांमध्ये युतीच्या आराखड्याबाबत चर्चा करेल.

तामिळनाडू आणि पुडुचेरीचे काँग्रेस प्रभारी गिरीश चोडणकर यांची समितीचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. टीएनसीसीचे अध्यक्ष के. सेल्वारेण्थानाई, काँग्रेस विधिमंडळ पक्षाचे नेते एस. राजेश कुमार आणि इतर दोन सदस्य देखील समितीचा भाग आहेत. काँग्रेस २०२६ च्या निवडणुका अभिनेता विजयका नवीन पक्ष टीव्हीके सोबत युती करून लढवू शकते. परंतु, ज्येष्ठ काँग्रेस नेते पी. चिदंबरम यांनी या अटकळी फेटाळून लावल्या आहेत.

इन्शुरन्ससुद्धा, सेविंग्ससुद्धा

स्वप्न

ध्येय

जबाबदाऱ्या

सुरक्षितता

माझा नियमित प्रीमियम प्लॅन!

LIC's

नव जीवन श्री

युआयएन: 512N387V02
प्लॅन नं.: 912

नियमित प्रीमियम पेमेंट प्लॅन

आमच्या ध्येयप्राप्तीसाठी एकमेव उपाय.

- देय गॅरंटीड ऑडिशनस - टॅब्युलर वार्षिक प्रीमियम (करांशिवाय) च्या प्रमाणात.
- मर्यादित प्रीमियम पेमेंट अवधि.
- 6/8/10/12/15 वर्षांच्या आकर्षक प्रीमियम पेमेंट अवधि.
- पोलिसी कालावधी पर्याय: 10 ते 20 वर्ष.

प्लॅन ऑनलाईन देखील उपलब्ध आहे

(एक नॉन-पार, नॉन-लिव्ह, जीवन, व्यक्तिगत, बचत योजना)

LIC मोबाइल ॲप डाउनलोड करा

वेब सा: licindia.in

कॉल सेंटर सेवा (022) 6827 6827

अधिक माहितीसाठी पुणे विभा एजंट/सुपेर्वायझर/नॅशनल ग्राहकसेवा संपर्क साधा www.licindia.in वर जा

आम्हाला फॉलो करा: [f](#) [y](#) [x](#) [in](#) LIC India Forever | IRDAI Regn No.: 512

ग्रामक फोन कॉलिंग आणि ब्रान्ड/परिवार आंतरसंपर्क साधण्यात, आयआरडीएअय किंवा त्याचे अधिकारी किंवा पोलिसांनी विक्री, बोनस जाहीर करणे किंवा प्रीमियमची मुदतपत्रे, रक्कम परत करणे यासारख्या विना व्यवसायाशी संबंधित कोणत्याही कामकाजात सहभाग घेत नाहीत. अशा प्रकारचे दुरुवनी येणाऱ्या पोलिसीधारकांनी अथवा संभाव्य ग्राहकांनी पोलिसांकडे तक्रार नोंदवावी. कृपया विक्रीचा व्यवहार पूर्ण करण्यापूर्वी अधिक माहितीसाठी तसेच जोखमीचे धटक, नियम व अटी यासंबंधीच्या माहितीसाठी, विक्री माहितीपुस्तिका काळजीपूर्वक वाचा.

शालेय विद्यार्थ्यांसाठी लवकरच एसटीची हेलपलाईन

मंत्री सरनाईक यांची घोषणा; शालेय बस फेऱ्यांच्या गैरव्यवस्थापनावर कडक कारवाई

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
राज्यातील शालेय विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या सुरक्षित आणि वेळेवर एसटी प्रवासाचा प्रश्न गंभीर होत चालला असताना, परिवहन मंत्री आणि एसटी महामंडळाचे अध्यक्ष प्रताप सरनाईक यांनी मोठा निर्णय जाहीर केला आहे. लवकरच संपूर्ण राज्यातील विद्यार्थ्यांसाठी एसटीची विशेष हेलपलाईन सुरू करण्यात येणार आहे. ही हेलपलाईन विद्यार्थ्यांना शाळेत जाण्या-येण्याच्या प्रवासात कोणतीही अडचण आल्यास तात्काळ मदत मिळवी या उद्देशाने तयार करण्यात येणार आहे. धाराशिव बसस्थानकाला दिलेल्या भेटीदरम्यान विद्यार्थ्यांनी बस उशिराने येणे, अचानक रद्द होणे आणि थंड्यावर न थांबण्याच्या तक्रारी थेट मंत्र्यांसमोर मांडल्या. या समस्यांवर तातडीने तोंडगा काढण्याची ग्वाही सरनाईक यांनी यावेळी दिली.

आदिवासीबहुल भागांत सरकारने मानव विकास बसेस विद्यार्थिनींच्या सुरक्षित प्रवासासाठी उपलब्ध करून दिल्या आहेत. मात्र, या बसेसचा वापर काही ठिकाणी इतर प्रवासी वाहतुकीसाठी केला जात असल्याच्या तक्रारीही मंत्र्यांच्या निदर्शनास आल्या. विद्यार्थीनींना सुरक्षित प्रवास उपलब्ध व्हावा यासाठी या बसेसचा केवळ शालेय वापरच व्हावा, अशा सक्त सूचना आधीच दिल्या आहेत. तरीही काही

आगारांत या नियमाकडे दुर्लक्ष होत असल्याचे समोर आले. विद्यार्थ्यांनी केलेल्या तक्रारीवर बस वेळेवर न सुटल्याने किंवा रद्द झाल्याने शाळेत उशीर होतो, तास बुडतात, तर कधी संध्याकाळी घरी पोहोचायलाच खूप उशीर होतो. त्यामुळे पालकांच्या ओरडालाही त्यांना सामोरे जावे लागते. गैरसमजातून काही विद्यार्थिनींना आत्महत्येची केल्याची गंभीर उदाहरणे समोर आल्याने मंत्री सरनाईक यांनी या

विषयाला अत्यंत गंभीर्याने घेतले आहे. लवकरच सुरू होणाऱ्या या हेलपलाईनद्वारे विद्यार्थ्यांना अचानक बस रद्द झाल्यास, तांत्रिक बिबाडामुळे बस बंद पडल्यास किंवा बस वेळेत न आल्यास थेट मदत मिळणार आहे. राज्यातील सर्व ३१ विभाग नियंत्रकांचे संपर्क क्रमांक शाळा आणि महाविद्यालयांना देण्यात येणार आहेत. अशा वेळी शाळांचे मुख्याध्यापक, प्राचार्य किंवा थेट विद्यार्थीही विभाग नियंत्रकांशी संपर्क साधून तातडीचा तोंडगा मागू शकतील. ही सेवा उपलब्ध झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांना प्रवासातील असुरक्षितता आणि दिरंगाईचा त्रास कमी होईल, असेही सरनाईक यांनी स्पष्ट केले.

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक नुकसानीची जबाबदारी आता थेट एसटीच्या स्थानिक प्रशासनावर टाकण्यात आली आहे. बसेस उशिरा सुटल्याने किंवा रद्द झाल्याने जर विद्यार्थ्यांचे तास चुकले, ते परीक्षेला उशीर झाला किंवा एखादी परीक्षा बुडाली, तर त्यासाठी संबंधित आगार व्यवस्थापक आणि पर्यवेक्षक जबाबदार धरले जाणार आहेत. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक नुकसानीचे जितके दिवस, तितके दिवस संबंधित अधिकाऱ्यांना निलंबित करणे किंवा सक्तीची रजा देणे, अशा कठोर कारवाईचे आदेशही सरनाईक यांनी दिले आहेत. त्यामुळे एसटी प्रशासनावर शालेय बस फेऱ्या वेळेत आणि नियमितपणे चालवण्याची जबाबदारी आणखी कडक झाली आहे. एसटी सेवा ग्रामीण, दुर्गम आणि आदिवासी भागांत विद्यार्थ्यांसाठी जीवनवाहिनीच ठरते. त्यामुळे प्रवासात येणाऱ्या समस्या दूर करणे अत्यावश्यक असल्याचे मंत्री सरनाईक यांनी सांगितले. विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षेला प्राधान्य देत एसटी व्यवस्थापन अधिक शिस्तबद्ध व जबाबदार होईल, अशी अपेक्षा व्यक्त करण्यात आली आहे. हेलपलाईन सेवेच्या माध्यमातून लाखो विद्यार्थ्यांना तातडीची मदत मिळणे अधिक सुलभ होईल, तसेच शाळेत जाण्या-येण्याचा प्रवास अधिक सुरक्षित आणि विश्वसनीय बनवणे हेच उद्देश असल्याचे सरनाईक यांनी नमूद केले.

भाजपकडून भाषिक प्रांतवाद पेटवण्याचा प्रयत्न

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
भाजपकडून मुंबई व महाराष्ट्रात भाषिक प्रांतवाद पेटवण्याचा प्रयत्न होत असल्याचा आरोप शिवसेना उद्धव बाळासाहेब ठाकरे पक्षाचे पक्षप्रमुख उद्धव ठाकरे यांनी शनिवारी कल्याण येथील अर्णव खेरे आत्महत्या प्रकरणावर भाष्य करताना केला. भाजप व संघ मुंबईत भाषिक प्रांतवादाचे विष पसरवत आहेत. पण त्याचे खापर आपल्यावर फोडण्याचा प्रयत्न करत आहेत. काल-परवा एक दुर्दैवी घटना घडली. ती घडायला नको होती. भाषेवरून कुणाचे खून करा, कुणाला मारा अशी आपली मागणी नाही, असे ते म्हणाले. या प्रकरणी ठाकरे गटाच्या उपनेत्या सुपमा अंधारे व किशोरी पेडणेकर यांनीही भाजपवर टीकेची झाड उठवली आहे. मुंबई व उपनगरांतील भाजप व शिंदे गटातील शेकडो कार्यकर्त्यांचा आज शनिवारी शिवसेना उद्धव बाळासाहेब ठाकरे पक्षात प्रवेश झाला. यावेळी उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना उद्धव ठाकरे म्हणाले की शिवसेनेत दररोज प्रवेश होत आहे. मातोश्रीचा परिसर गर्दीने गजबजून जात आहे. पण ही केवळ गर्दी नाही, तर लढणाऱ्या शिवसैनिकांची ही संघटना व हे सैन्य आहे. आज शिवसेनेत अनेकजण परत आले. भाजप व गद्दार गट किती दोंगी आहे हे हळूहळू सर्वांच्या लक्षात येत आहे. पण ही लढाई सोपी नाही. तुम्ही एका जोशात आहात, जिथे तर पाहिजे, पण त्याच बरोबरीने डोळे उघडे ठेवून सगळीकडे पाहा.

उद्धव ठाकरेचा आरोप

पालघर नगराध्यक्षपदाच्या निवडणुकीत त्रिकोणी लढत

■ दीपक मोहिते, पालघर, दि. २२ :
नगराध्यक्षपदाच्या निवडणुकीत सेनेचे (उबाठा) उत्तम पिंपळे, भाजपचे कैलाश म्हात्रे व शिवसेनेचे (शिंदे गट) उत्तम घरत हे तिघेजण आपले नशीब अजमावत आहे. वास्तविक हे तिघेही पूर्वाश्रमीचे शिवसैनिक आहेत. या तिघांपैकी उत्तम पिंपळे यांनी नगराध्यक्षपद भूषवले तर उत्तम घरत यांनी उपनगराध्यक्षपद भूषवले आहे. या निवडणुकीत हे तिघेही एकमेकांसमोर डंड थोपटून उभे आहेत.

त्यामुळे पालघर शहरातील राजकीय समीकरणे आगामी काळात बदलण्याची दाट शक्यता आहे. पालघरच्या शहरी भागात शिवसेनेला वाखणण्याजोगा जनाधार होता. पण पक्षफुटीनंतर या जनाधारचे विभाजन झाले. त्याचा फायदा या निवडणुकीत भाजपला होण्याची शक्यता आहे. भाजपने, शिवसेनेच्या कैलाश म्हात्रे यांना रिंगणात उतरवून आपण या निवडणुका स्वबळावर लढवण्याचे संकेत दिले आहेत. भाजपने घेतलेल्या या निर्णयामुळे शिंदे गटाचे मोठे नुकसान होण्याची शक्यता आहे. नगराध्यक्षपदासाठी उतरलेले हे तीनही उमेदवार दिग्गज नेते असल्यामुळे या निवडणुकीत चुरस वाढली आहे. या तिन्ही उमेदवारांची चांगली ओळख, कार्यकर्त्यांचा दांडगा जनसंपर्क आणि स्थानिक प्रश्नांची जाण लक्षात घेता निवडणूक अत्यंत अटीतटीची होण्याची चिन्हे स्पष्टपणे दिसत आहे. पाणी, रस्ते, ड्रेनेज, मार्केट व शहरातील वाहतूककोंडी, असे ज्वलंत प्रश्न प्रचारात कळीचे मुद्दे ठरणार आहेत.

शरद पवारांचे राज-उद्धव यांच्याशी युतीचे संकेत?

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
आज मुंबईत शरद पवारांच्या नेतृत्वाखाली राष्ट्रवादी काँग्रेसची महत्वाची बैठक पार पडली. मुंबई महानगरपालिका निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर शरद पवार यांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेसने शनिवारी एक महत्वाचा निर्णय घेतला. या बैठकीत शरद पवार यांच्या पक्षाने मुंबई मनपाच्या निवडणुकीसाठी उद्धव ठाकरे आणि राज ठाकरे यांच्याशी युती करण्याचे संकेत दिले आहेत. सूत्रांच्या माहितीनुसार, राष्ट्रवादीच्या आजच्या बैठकीत मुंबई महापालिका निवडणुकीत युतीसाठी उद्धव बाळासाहेब ठाकरे यांचे शिवसेनेशी चर्चा करण्याचा निर्णय एकमताने घेण्यात आला. भाजप सोडून इतरांसोबत युती करण्यास हरकत नाही. समाजवादी पक्ष किंवा मनसे सोबतदेखील युती

लाडकी बहीण योजना बंद होणार नाही

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
डहाणू नगर परिषद निवडणुकीचे वातावरण चांगलेच तापले असून, प्रचाराच्या मैदानात उतरलेल्या उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी गुरुवारी जोरदार शक्तिप्रदर्शन केले. लाडकी बहीण योजना कोणत्याही परिस्थितीत बंद होणार नाही. ही योजना म्हणजे काळ्या दगडावरची भगवी रेषा आहे. मी एकदा कमिटमेंट केली तर स्वतःचीही ऐकत नाही, अशा शब्दांत त्यांनी राज्य सरकारच्या योजना आणि नेतृत्वावर जनतेचा विश्वास टिकून असल्याचा दावा केला. डहाणूतील प्रचारसभेत त्यांनी शिवसेना शिंदे गटाच्या उमेदवारांना विजयी करण्यासाठी जनतेला आवाहन केले. डहाणू नगर परिषद निवडणुकीत महाविकास आघाडीने एकत्रितपणे शिवसेना (उद्धव ठाकरे गट), काँग्रेस आणि राष्ट्रवादी (शरद पवार

एकनाथ शिंदेचे आश्वासन

आणखी स्पष्टता आली. त्यामुळे नगराध्यक्ष पदासाठी भाजप आणि शिंदे गट एकीकडे, तर महाविकास आघाडी दुसरीकडे अशा सरळ-साध्या लढतीचे चित्र उभे राहिले आहे. यंदाच्या निवडणुकीत डहाणूतील अनेक प्रभागांमध्ये थेट एकलएक उमेदवारांमधील लढतीची स्थिती निर्माण झाली आहे. प्रभाग क्रमांक २, ३, ५, ७, ११ आणि १२ या प्रभागांमध्ये उमेदवारांची संख्या फक्त दोन इतकीच असल्याने मतदारांकडून कोणत्या बाजूला कल झुकतो यावरच निकाल अवलंबून असेल. इतर प्रभागांमध्येही तीन ते चारपेक्षा जास्त उमेदवार मैदानात नसल्याने संपूर्ण निवडणूक सरळ, स्पष्ट लढतीची बनली आहे. स्थानिक राजकारणात ही स्थिती विशेष मानली जात असून, यामुळे प्रभागनिहाय प्रचार अधिक तीव्र होण्याची शक्यता आहे.

धक्का लागल्यामुळे घाटकोपरमध्ये वृद्धाची हत्या

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
घाटकोपर परिसरात गुरुवारी रात्री चालण्यासाठी गेलेल्या एका ६५ वर्षीय वृद्धाची अज्ञात व्यक्तीने हत्या केली. घाटकोपर पोलिसांनी या प्रकरणी तपास करून अवघ्या पाच तासात हत्येचा छडा लावला. धक्का लागल्याच्या क्षुल्लक कारणावरून वृद्धाची हत्या केल्याची कबुली आरोपीने दिली. घाटकोपरमधील सीजीएस कॉलनी परिसरात एक वृद्ध गंभीर अवस्थेत रस्त्यालगत पडल्याची माहिती काही स्थानिक रहिवाशांनी घाटकोपर पोलिसांना दिली. त्यानुसार घटनास्थळी दाखल झालेल्या पोलिसांनी जखमी वृद्धाला खासगी रुग्णालयात दाखल केले. रुग्णालयात उपचार सुरू असताना त्याचा मृत्यू झाला. शवविच्छेदन अहवालात डोक्याला गंभीर इजा झाल्याचे समोर आल्यानंतर पोलिसांनी तत्काळ हत्येचा गुन्हा

दाखल करून तपास सुरू केला. सुरेंद्र पाचडकर (६५) असे यातील मृत वृद्धाचे नाव असून ते विक्रोळीमधील त्रिवेणी सोसायटीत वास्तव्यास होते. पाचडकर यांच्यावर हल्ला होताना एका महिलेने पाहिले होते. तिने याची माहिती पोलीसांना दिली. पोलिसांनी तत्काळ परिसरातील सीसी टीव्ही कॅमेऱ्यांतील चित्रण ताब्यात घेऊन आरोपीचा शोध सुरू केला. यावेळी एका सीसी टीव्ही कॅमेऱ्यात आरोपीचा चेहरा कैद झाला होता. त्यानुसार पोलिसांनी आरोपीची ओळख पटवून अवघ्या पाच तासांत त्याला घाटकोपर परिसरातून अटक केली. अमन वर्मा (१९) असे या आरोपीचे नाव असून तो घाटकोपरच्या रमाबाई नगराचे वास्तव्याला आहे. पाचडकर यांना आरोपीचा धक्का लागला. याच कारणावरून दोघांमध्ये बाचाबाजी झाली. यावेळी आरोपीने रस्त्यालगत पडलेल्या लोखंडी सळईने पाचडकर यांच्यावर हल्ला केला.

मुंबई महापालिकेच्या मतदारयादीतही वोट चोरी

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २२ :
मुंबई महापालिकेच्या निवडणुकीसाठी गुरुवारी जाहीर करण्यात आलेल्या प्रारूप मतदारयादीतही वोट चोरी झाल्याचा आरोप शिवसेनेचे (ठाकरे) नेते आदित्य ठाकरे यांनी केला. मतदारयादी प्रभागनिहाय विभागताना भाजपला फायदेशीर असे बदल केल्याचा आरोपही ठाकरे यांनी केला. मतदारयादी काटेकोरपणे तपास आणि अनियमितता समोर आण, असे आवाहन ठाकरे यांनी आपल्या कार्यकर्त्यांना, राजकीय पक्षांना आणि मतदारांना केले. मुंबई महापालिकेच्या निवडणुकीसाठी गुरुवार, २० नोव्हेंबर रोजी मतदारयादी जाहीर करण्यात आली. प्रारूप मतदार यादीवर २७ नोव्हेंबरपर्यंत हरकती व सूचना नोंदवण्यात येणार आहेत. तर ५ डिसेंबरला अंतिम मतदारयादी जाहीर होणार आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांसाठी १ जुलैपर्यंतची मतदारयादी पात्र ठरवण्याचा निर्णय राज्य निवडणूक आयोगाने घेतला आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीसाठी स्वतंत्र मतदारयादी तयार केली जात नाही. भारत निवडणूक आयोगाने तयार केलेली मतदारयादी वापरली जाते. मात्र १ जुलैपर्यंतची मतदारयादी विधानसभा मतदारसंघनिहाय आहे. ती प्रभाग निहाय विभागून त्याची प्रारूप यादी जाहीर करण्यात आली आहे. मात्र भाजपला फायदा होईल अशा पद्धतीने या मतदारयादीचे विभाजन

करण्यात आल्याचा आरोप आदित्य ठाकरे यांनी समाज माध्यमांवरून केला. मतदारयादी ही संगणकीय पद्धतीने वाचू शकत नाही (मशीन-रीडेबल), त्यामुळे जवळपास ४५ हजार मतदारांमधून नाव शोधण्यासाठी पूर्ण यादी पहावी लागेल, मतदारयादी हेतुपुरस्सर तयार करण्यात आल्याचा आरोप आदित्य ठाकरे यांनी केला. मतदारयादी रणनीतीपूर्वक, लोकसंख्येच्या आधारे आणि मतांच्या गणितानुसार फोडून, भाजप कमकुवत असलेल्या प्रभागांमध्ये मतदारांचे स्थानांतर करण्यात आले आहे, असाही आरोप ठाकरे यांनी केला आहे. काही ठिकाणी एका इमारतीतील मतदार दुसऱ्या प्रभागातच नाही तर संपूर्ण वेगळ्या विधानसभा मतदारसंघात दाखवण्यात आले आहेत. ही वोट चोरी आहे, अशीही टीका ठाकरे यांनी केली. मतदारयादीत घोळ ही निवडणूक आयोगाची अकार्यक्षमता असून त्यांना तत्काळ हटवायला हवे, अशीही मागणी ठाकरे यांनी केली. जर हे जाणीवपूर्वक केले जात असेल, तर मतदारांना त्यांच्या घटनात्मक अधिकारापासून वंचित करण्याच्या गुन्हातर्गत निवडणूक आयोगावर कार्यवाही झाली पाहिजे, अशीही टीका ठाकरे यांनी केली.

सिद्धोबाच्या जयघोषात म्हसवड रथोत्सव संपन्न शिवसेनाप्रमुखांच्या स्मृतीस्थळाजवळ भाजपचे आंदोलन

■ महासागर प्रतिनिधी
सातारा, दि. २२ :
सातारा जिल्ह्यातील म्हसवड येथे श्री सिद्धनाथ आणि माता जोगेश्वरी यांच्या रथोत्सवाचा महापर्व यंदाही अत्यंत उत्साहात आणि भक्तिमय वातावरणात पार पडला. पहाटेपासूनच मंदिर परिसरात दर्शनासाठी भाविकांच्या लांबच लांब रांगा लागल्या होत्या. शहरभर गुलालाचा वर्षाव, ढोल-ताशांचा गजर आणि सिद्धोबाच्या नावाने चांगभलं, या जयघोषाने संपूर्ण नगरी भक्तिरंगात न्हाऊन निघाली. महाराष्ट्रामह कर्नाटक आणि आंध्र प्रदेशातील हजारो भाविकांनी उपस्थित राहून या ऐतिहासिक रथोत्सवाला भव्यता प्रदान केली. दिवाळी पाडव्यानंतर सुरू झालेला एक महिन्याचा विवाह सोहळा रथोत्सवाच्या रूपाने संपन्न झाला आणि यानिमित्त भाविकांनी दर्शन घेतलं. ठरलेल्या मुहूर्तावर सालकरी परिवाराच्या घरातून वाजरागाजत उत्सवमूर्ती रथावर विराजमान करण्यात आल्या. मानाच्या सासन काट्यांच्या भेटीनंतर रथाची

मिरवणूक सुरुवात झाली. रथ ओढण्याचा आणि रथावर बसण्याचा मान परंपरेनुसार राजेमाने घराण्याचा असल्याने या कुटुंबातील सदस्यांनी उपस्थित राहून श्रीचे आशीर्वाद घेतले. प्रशासनातील अधिकारी, मान्यवर, तसेच पोलिस यंत्रणा यावेळी उपस्थित होती. रथ सुरू होताच गुलाल नारळ्यांच्या तोरणांची अर्पणे, तसेच पैशांच्या तोरणांनी भक्तीने आपली श्रद्धा व्यक्त केली. रथ नगरप्रदक्षिणेला निघाल्यानंतर शहरातील

मुख्य मार्ग भक्तीने गजबजले, तर गुलालाच्या झोतात सारा परिसर लालेलाल झाला. यंदा माण नदीपात्रात पाणी असल्यामुळे रथोत्सवाचा मार्ग थोड्या बदलासह पारंपरिक पद्धतीने पार पडला. बायपास रस्त्यातून नगरपरिषद, महात्मा फुले चौक, साताराझपडरपूर रस्त्यावर पोहोचला. येथे श्री सिद्धनाथ यांच्या बहिणीस साडी-चोळीचा मानाचा आहोत देण्यात आला.

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. २२ :
डोंबिवली- ठाणे लोकलमधील किरकोळ वादातून १९ वर्षीय विद्यार्थी अर्णव खेरे यांच्या आत्महत्येपर्यंत पोहोचलेल्या घटनेने संपूर्ण मुंबई हादरली आहे. लोकल ट्रेनमध्ये चढताना अर्णवने हिंदीत संवाद साधल्यावर काही प्रवाशांनी त्याच्यावर मराठी बोलता येत नाही का? मराठी बोलण्याची लाज वाटते का? असे प्रश्न वारंवार विचारले. त्यानंतर त्याला शिवीगाळ आणि मारहाण झाल्याचे प्राथमिक तपासात समोर आले आहे. या प्रकारानंतर मानसिक तणावाखाली गेलेल्या अर्णवने घरी परतल्यानंतर अत्यंत धक्कादायक पाऊल उचलत गळफास घेऊन आत्महत्या केली. या दुर्घटनेनंतर परिसरात शोककळा पसरली असून, भाषावादांमुळे तरुणाचे आयुष्य हिरावले गेले, याबद्दल सर्वत्र संताप व्यक्त होत आहे. या घटनेनंतर राजकीय वातावरण आणखी तापले असून, भाजपने ठाकरे

गटावर थेट निशाणा साधत मुंबईत सद्बुद्धी द्या प्रार्थना आंदोलन आयोजित केले. अय्यथ अमित साटम, आमदार अतुल भातखळकर आणि अनेक स्थानिक कार्यकर्त्यांनी काळ्या फिती बांधून निःशब्द आंदोलन करत या घटनेचा तीव्र निषेध नोंदवला. भाषा ही संपर्काचे साधन आहे, संघर्षाचे नाही, अशा आशयाचे फलक घेऊन या आंदोलनात उपस्थितांनी

भाषावादाच्या विरोधात भावना व्यक्त केल्या. या कार्यक्रमात मुंबई भाजप अध्यक्ष अमित साटम, आमदार अतुल भातखळकर आणि अनेक स्थानिक कार्यकर्त्यांनी काळ्या फिती बांधून निःशब्द आंदोलन करत या घटनेचा तीव्र निषेध नोंदवला. भाषा ही संपर्काचे साधन आहे, संघर्षाचे नाही, अशा आशयाचे फलक घेऊन या आंदोलनात उपस्थितांनी

करण्यात येतो. अर्णवसारख्या निरपराध मराठी तरुणाला मुद्दाम निर्माण केलेल्या तणावाचा फटका बसला. ही केवळ राजकीय स्वातंत्र्याची परिणती आहे, असे त्यांनी सांगितले. त्यांनी पुढे म्हटले की, समाजात द्वेष निर्माण करण्याच्या सुबुद्धी मिळवी म्हणून आम्ही प्रार्थना केली. प्रत्येक माणसाने दुसऱ्या माणसास समानतेने वागवणे हेच मानवतेचे खरे तत्त्व आहे, असेही ते म्हणाले.

शालेय विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्या आणि सामाजिक वास्तव

आज संपूर्ण समाजाला हादरवून सोडणारी आणि मानवी संवेदनांना प्रश्न विचारणारी सर्वात गंभीर घटना म्हणजे शालेय विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्या. शाळेतील मुलांच्या हातात पेन, वही, स्वप्न आणि भविष्य असावं, पण त्यांच्या हातात दोरी, ब्लेड किंवा आत्महत्येचे मार्ग येऊ लागले, ही केवळ व्यक्तिगत समस्या राहिलेली नाही, तर ती आपल्या शिक्षण पद्धतीचा, कुटुंबीय संस्कारांचा, डिजिटल युगातील स्पर्धेचा आणि समाजाच्या यंत्रणेचा परिणाम आहे.

अलीकडे घडलेल्या अनेक आत्महत्येच्या घटना, विशेषतः दिल्ली, पुणे, कोटा, वर्धा आणि इतर भागातील विद्यार्थ्यांच्या मृत्यूने संपूर्ण समाजाच्या मनावर प्रश्न निर्माण केला आहे की अखेर एवढं काय घडलं की एक निष्पाप विद्यार्थी स्वतःचं जीवन संपवण्याचा निर्णय घेतो? समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून पाहिल्यास विद्यार्थी आत्महत्या ही वैयक्तिक कमजोरी नसून सामाजिक दाब, सांस्कृतिक अपेक्षा, कौटुंबिक वातावरण, शालेय मूल्यांकन पद्धती आणि मानसिक आरोग्याविषयीच्या अज्ञानाची संयुक्त निर्मिती आहे. आजच्या कुटुंब रचनांमध्ये मुलांची संख्या कमी झाल्याने एकुलता एक किंवा लाडका-लाडकी संस्कृती वाढली आहे. पालकांच्या नजरेत मुलं आता निर्माण करायचे चारित्र्य नसून गुंतवणुकीवर मिळणारा परतावा झाली आहेत. जेथे पालक स्वतःच्या अपूर्ण आकांक्षा, सामाजिक प्रतिष्ठा आणि आर्थिक स्पर्धा मुलांच्या शिक्षणावर लादतात. त्यामुळे मुलांवर अपेक्षांचे ओझे वाढते.

अनेक मुलांमध्ये ताण सहन करण्याची कौशल्ये विकसितच होत नाहीत. पूर्वीच्या संयुक्त कुटुंबात भावंडे, आजू-आजोबा, खेळ, शिक्षा, शिस्त आणि संवाद होते; आज मात्र घरात शांतात आहे पण मनात आवाज आहेत, मोबाईल आहे पण संवाद नाही, महागडी शाळा आहेत पण भावनिक शिक्षण नाही. शिक्षा किंवा मर्यादा लावणे आता मानसिक हिंसा समजली जाते आणि मुलांना अपयश किंवा नकार स्वीकारण्याची मानसिक सवयच राहत नाही. अलीकडच्या काळात शालेय विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्येचे प्रमाण चिंताजनकपणे वाढताना दिसत आहे. शाळा म्हणजे ज्ञान, शिस्त, समविचारांची देवाणघेवाण आणि भविष्याचे घडते पाऊल असे आपण मानतो; परंतु जेव्हा हीच शाळा, हा शैक्षणिक प्रवास विद्यार्थ्यांसाठी जिवाभावाचा भार बनतो, तेव्हा समाजाची मूल्यव्यवस्था किती बदलली आहे हे प्रकर्षाने जाणवते. आत्महत्या ही केवळ वैयक्तिक निर्णय नसतो; तो एक सामाजिक संदेश असतो की कुठे तरी काही चुकले आहे, आणि गंभीरपणे चुकत आहे. शालेय वयातील विद्यार्थ्यांनी आत्महत्या करणे हे सामाजिक, कौटुंबिक, शैक्षणिक आणि मानसिक आरोग्याच्या घटकांचे गुंतागुंतीचे मिश्रण आहे. समाजशास्त्रीय दृष्टीकोनातून ही समस्या पाहिली तर या घटना केवळ काही दुःखद किस्से नाहीत, तर वाढत्या सामाजिक दडपणाचे प्रतिबिंब आहेत.

आजच्या विद्यार्थी कट्टर स्पर्धेच्या जगात जगत आहे. शाळा म्हणजे फक्त वर्ग, पुस्तके आणि परीक्षा नव्हे; ती स्पर्धेची रणभूमी झाली आहे जिथे पहिले येणारेच यशस्वी मानले जातात,

बाकी सर्व हरलेले ठरविले जातात. विद्यार्थ्यांच्या भावनिक जगण्यापेक्षा त्यांच्या गुणपत्रिकेला अधिक प्रतिष्ठा दिली जाऊ लागली आहे.

शिक्षकांची अपेक्षा, पालकांचे स्वप्न आणि समाजाचे मूल्यांकन या तिपेडी दडपणाखाली विद्यार्थी स्वतःचा वेगळ आवाज हरवून बसतात. मानसिक आरोग्याला अजूनही नाजूकपणा समजले जाते आणि मुलांवर होणारा भावनिक ताण अदृश्य राहतो.

अशा परिस्थितीत जेव्हा विद्यार्थी मोठ्या भावनिक आव्हानांशी झुंजतात, तेव्हा त्यांना आधार, संवाद किंवा समजून घेणारा हात मिळत नाही आणि ते मोनात तुटू लागतात.

कुटुंबव्यवस्था या समस्येत निर्णायक भूमिका बजावते. अणुकुटुंबामुळे संवाद आणि भावनिक सहजीवन कमी झाले आहे. पालकांच्या नोकऱ्या, व्यस्त निष्क्रमण आणि तंत्रज्ञानाच्या आहारी गेलेले दैनंदिन जीवन मुलांशी असणाऱ्या संवादाला बाधित करत आहे.

अनेकवेळा मुलांचे मी ठीक नाही, मला भीती वाटते, मला जमत नाही हे संकेत पालकांच्या लक्षातही येत नाहीत. दुसरीकडे एकुलता एक किंवा कमी अव्यक्त असलेल्या कुटुंबांमध्ये मुलांवर अतिप्रेम, अतीसंरक्षण आणि त्याचबरोबर अवास्तव अपेक्षा यांचे अनोखे मिश्रण तयार झाले आहे. परिणामी, मुलांनी चुका करणे किंवा अपयश स्वीकारणे अशक्य झाले आहे.

तू कसं नाही करू शकत?, इतर मुलं करू शकतात मग तू का नाही? या प्रश्नापेक्षा त्यांना हवं असतं ते तुला काय त्रास होतोय? मी आहे ना.

शाळांनी मुलांना फक्त ज्ञान देऊन चालणार नाही; त्यांना भावनिक स्थैर्य, ताणतणावांचं व्यवस्थापन, आत्मस्वीकृती आणि जीवनकौशल्ये शिकवणे अधिक आवश्यक आहे. परंतु शिक्षण पद्धतीत परीक्षांच्या, रँकिंगच्या आणि कामगिरीच्या आकड्यांना अधिक महत्त्व देण्यात येते.

इथे विद्यार्थ्यांचे मानसिक जग समजून घेणारी, त्यांची भीती कमी करणारी आणि त्यांना मानवी मूल्ये शिकवणारी प्रणाली अद्याप रुजूली नाही. शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांमधील नातेसंबंधही यांत्रिक झाले आहेत ते म्हणजे नाव, चेहरा आणि रोल नंबर एवढ्यापुरतेच.

शालेय परिसरातील छळवाद, टोमणे, अपमान आणि शिक्षकांकडून होणारा ताण व ओरडणी हे अनेक विद्यार्थ्यांसाठी असह्य वास्तव बनते.

समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून जर या घटनांचा विचार केला, तर एमिल दुखोइमच्या अनोख्या आत्महत्या या संकल्पनेशी त्यांची तुलना करता येते. जेव्हा समाजातील मूल्यव्यवस्थेत अचानक बदल होतात आणि व्यक्तीला त्यांच्याशी जुळवून घेता येत नाही, तेव्हा आत्महत्येचे प्रमाण वाढते.

आजचा समाज यश, पैसा, स्पर्धा आणि प्रतिष्ठा या चार स्तंभांवर उभा

आहे, जिथे करुणा, संवाद, शांतता, संवेदनशीलता आणि स्वीकार यांना कमी जागा मिळते. सोशल मीडियामुळे तुलना, अपूर्णतेची भावना, लोकप्रियता आणि "इतरांसारखे होण्याची" जबरदस्त इच्छा विद्यार्थ्यांच्या मानसिकतेवर परिणाम करत आहे. तंत्रज्ञानाने जग जवळ आणले पण हृदये दूर नेली आहेत.

ही परिस्थिती बदलण्यासाठी कुटुंब, शाळा, समाज आणि शासन यांना एकत्रित प्रयत्न करावे लागतील. विद्यार्थ्यांना आत्महत्या हा मार्ग नसून त्यांच्यासाठी मदत उपलब्ध आहे, अशी जाणीव निर्माण होणे अत्यावश्यक आहे. शाळांमध्ये काउन्सेलिंग केंद्रे, मानसिक आरोग्य तज्ञ, हेल्पलाईन, "ओपन कन्व्हर्सेशन" तास, सहानुभूतीवर आधारित शिक्षण आणि ताण व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण असणे आवश्यक आहे.

पालकांना मुलांशी भावनिक नातेसंबंध बांधण्याचे प्रशिक्षण देणे तितकेच महत्त्वाचे आहे. समाजाने गुणांवर आधारित मुलांचे मूल्यांकन करणे थांबवून त्यांची मूल्ये, आवडी, कौशल्ये आणि व्यक्तिमत्त्व ओळखण्याची गरज आहे.

शेवटी, प्रत्येक बालक हे अपूर्ण, वाढणारे, शिकणारे आणि चुका करणारे अस्तित्व आहे, विद्यार्थी हे प्रकल्प नसतात, ते जगणारे जीव असतात. आत्महत्येने संपणारी मुलांची स्वप्ने ही केवळ त्या मुलाची हानी नसून संपूर्ण समाजाच्या संवेदनशीलतेचा मृत्यू आहे.

आज आपण मुलांना शिकवतो कसे जिंकायचे, स्पर्धा कशी करायची, पण जीवन जगायचे कसे हे शिकवायला आपण विसरलो आहोत. जोपर्यंत हा विस्तर दूर होत नाही, तोपर्यंत या घटनांची सावली आपल्या भविष्यातील पिढीवर अंधार बसून राहील. कारण प्रश्न अजूनही तोच आहे की विद्यार्थी अभ्यासासाठी दबावाखाली आहेत की जगण्यासाठी?

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका नेत्यांचे वचन वेगळे, वास्तव घराणेशाहीचे

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका म्हणजे कार्यकर्त्यांच्या कष्टांचे, त्यांच्या निष्ठेचे आणि त्यांच्या राजकीय प्रवासाचे शिखर—अशी धारणा नेते दरवेळी औपचारिक भाषणांत मांडतात. या निवडणुका कार्यकर्त्यांच्या आहेत, पक्षाचा पाया कार्यकर्त्यांनीच उभारला आहे, उमेदवारीसाठी प्रामाणिक मेहनत महत्वाची—अशा अनेक घोषणा हमखास ऐकायला मिळतात. पण प्रत्यक्ष उमेदवारीची यादी जाहीर झाली की या सर्व विधानांचे वास्तवशी असलेले नाते अचानक दिसनासे होते.

उमेदवारी सूची पाहिली की लक्षात येते—ही निवडणूक कार्यकर्त्यांची नव्हे, नेत्यांच्या नातेवाईकांचीच. कोणत्या ना कोणत्या पक्षात, सर्वच स्तरांवर, उमेदवारीचा पहिला हक्क घरातील व्यक्तींनाच असल्याचे चित्र दिसते. राजकीय घराण्यांच्या वारसांची निवडणूक ही स्थानिक पातळीवरही परंपरा झाली आहे.

अनेकदा तर पदाधिकारी आपल्या कुटुंबातील लोकांमध्येच जागांचे वाटप पूर्ण करून ठेवतात. कार्यकर्त्यांनी कितीही वर्षे निष्ठेने झटले, तरी उमेदवारीच्या क्षणी त्यांना पुढच्या वेळेस पाहूहम अशी थातुरमातुर दिलासा देणारी वाक्येच मिळतात. ही परिस्थिती केवळ निराशाजनक नाही, तर राजकीय व्यवस्थेतील लोकशाहीच्या मूलभूत संकल्पनेवर प्रश्न उपस्थित करणारी आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्था म्हणजे लोकांच्या थेट कारभाराचे प्रतीक. इथे नेमक्या तळागाळातील समस्या समजून घेणाऱ्या कार्यकर्त्यांना संधी मिळाली पाहिजे.

तेच कार्यकर्ते वर्षानुवर्षे पक्षासाठी झटतात—मतदार याद्या तपासतात, बूथ बांधतात, प्रसार करतात. पण निवडणूक जवळ आली की त्यांच्याच डोक्यावर

नेतृत्वाची नातेवाईकांची सावली येते आणि त्यांच्या श्रमांची किंमतच उरत नाही. कार्यकर्त्यांच्या मनात दरवर्षी उगवणारी एक हलकीशी आशा या घराणेशाहीच्या राजकारणात कायमच हरवते. त्यांच्या निष्ठेचा उपयोग निवडणुकीत मत मागण्यासाठी होतो, पण उमेदवारपद देताना त्यांची पात्रता, त्यांचा संघर्ष, त्यांचे योगदान—काहीच आठवत नाही.

या परिस्थितीचा सर्वात मोठा तोटा लोकशाहीला आहे. कारण कार्यकर्त्यांच्या अपेक्षा खच्ची झाल्या की पक्षातील तळागाळ कमकुवत होतो. सामाजिक जाण असलेल्या मतदारांशी थेट संवाद असलेल्या नवीन नेतृत्वाचा उदय थांबतो. आणि लोकशाहीच्या नावाखाली हळूहळू राजकीय वंशावळ मजबूत होत जाते.

आज स्थानिक स्वराज्य निवडणुकांमध्ये ही घराणेशाही केवळ अपवाद राहिलेली नाही, तर तीच नीती बनत चालली आहे. आणि याची जाणीव आजच्या मतदारांना तितकीच आहे. मतदारही आज त्यांच्या समोर उभ्या केलेल्या प्रतिनिधी उमेदवारांकडे म्हणून नव्हे, तर घराण्याच्या वारसांप्रमाणे पाहू लागले आहेत. लोकशाहीची खरी सुंदरता ही नवीन चेहऱ्यांना संधी देण्यात आहे, तळागाळातील लोकांना नेतृत्वात स्थान देण्यात आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्थांची उद्दिष्टे साध्य करायची असतील तर कार्यकर्त्यांना खरी संधी देणे हे कोणत्याही पक्षाचे कर्तव्य ठरते.

नाहीतर—उमेदवारीचे दरवाजे काही मोजक्यांसाठीच उघडे आणि कार्यकर्त्यांसाठी मात्र कायम बंद राहतील. जाहीर सभांतील नेत्यांचे शब्द आणि प्रत्यक्षातील कृती—दोन्ही नेहमीसारखेच परस्परविरोधी राहतील.

आज अनेक घरांमध्ये एकच तक्रार ऐकू येते मुले अभ्यास करत नाहीत. सतत मोबाईल, टीव्ही पाहणे, शाळेतून घरी

आल्यानंतर दप्तर बाजूला टाकून खेळायला धाव घेणे, अभ्यासासाठी वारंवार सांगावे लागणे या गोष्टी पालकांसाठी चिंतेचा विषय ठरत आहेत.

शालेय विद्यार्थी, पालक आणि शिक्षक या सगळ्यांसाठी मुलांच्या अभ्यास ही अत्यंत महत्त्वाची बाब आहे. परंतु केवळ पुस्तकासमोरील वेळ म्हणजेच अभ्यास, अशी संकुचित व्याख्या करणे योग्य ठरेल का? अभ्यास हा केवळ वही-पुस्तकांपुरता मर्यादित नसून तो एक निरंतर चालणारी शिकण्याची प्रक्रिया आहे.

विद्यार्थी जेव्हा घरातून शाळेकडे निघतो, तेव्हा तो आजूबाजूचा परिसर पाहतो, लोकांचे वागणे निरीक्षण करतो, विविध आवाज ऐकतो हे सर्व त्याचेच एक प्रकारचे अप्रत्यक्ष शिक्षण असते.

पाठ्यपुस्तकाबरोबरच अवांतर वाचन, आवडीची गाणी म्हणणे, वाद्य वाजविणे, कागदकामातून वस्तू तयार करणे, एखाद्याची मुलाखत घेणे, बाजारात खरेदी करताना पैशांचा हिशोब करणे, सुंदर चित्रे काढणे, खेळात तल्लीन होणे, एखाद्या विषयावर निबंध लिहिणे, दैनंदिनी लिहिणे, गणिती उदाहरणे सोडवणे,

गोल्ड मॉनिटायझेशन योजनेत त्याज व भांडवली नफा मिळविण्यासाठी नेमकी काय प्रोसिजर करावी लागेल?

गेल्याआठवड्यात आपण बघितले की घरात असलेल्या सोन्याच्या तुकड्यावर किंवा रत्नावरटॅक्स फ्री व्याज मिळू शकते का? आज आपण बघणार आहोत कि या योजनेत व्याज मिळविण्यासाठी काय प्रोसेस किंवा स्टेप्स घ्यावे लागतील. हे नेहमीच्या सोप्या भाषेतील प्रश्नोत्तर रूपात राहणार आहे.

प्रश्न - गोल्ड मॉनिटायझेशन योजनेतअन्तर्पादित सोन्यावर व्याज मिळविण्यासाठी प्रोसेस करावे लागेल? असे आपण बघितले. प्रोसेस म्हणजे काय?

■ येथे सोप्या भाषेत असे म्हणता येईल की प्रोसेस करणे किंवा स्टेप्स घेणे म्हणजेच व्याज मिळविण्यासाठी तसेच सोन्यावर वाढ सुद्धा मिळविण्यासाठी काय प्रोसिजर आपल्याला करावे लागतील की ज्यामुळे विधीवत कायदेशीर पुरता पूर्ण घेऊन या योजनेत आपण पूर्णतः पात्र होऊ.

प्रश्न - या योजनेत पूर्णतः पात्र होण्यासाठी किती स्टेप्स घ्यावे लागतील?

■ यासुयोग्य मुद्रीकरण योजनेत पात्र होण्यासाठी चार स्टेप्स घ्यावे लागतील.

प्रश्न - स्टेप्स १ काय आहे?

■ या मध्ये पहिली कारवाई अशी की XRF मशीन टेस्ट करावी लागेल. ही टेस्ट म्हणजेच परीक्षा. तुमच्या

कडील असलेल्या वस्तूंचे वजन होय. सोप्या भाषेत यालाच असे म्हणता येईल की तुमच्या कडे असलेल्या दागिने किंवा वस्तू मध्ये किती शुद्ध सोनं आहे हे या परीक्षा न. १ वरून समजेल.

प्रश्न - या टेस्ट नं. १ करण्यासाठी काही खर्च लागतो का?

■ होय, एक सामान्य फीस या योजनेसाठी आकारली

अरुण सोपानराव कर्नाळे दत्तवाडी, नागपूर. ९०९६३२६२७२

देणे ही काळजी गरज आहे. अशा पद्धतीनेच आपण अभ्यासातून मुलांचे खरे सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व घडवू शकतो.

नियंत्रणक्षमता, हजरजबाबीपणा, नेतृत्वगुण आणि संवाद कौशल्ये विकसित होतात. जर अभ्यासात नावीन्य, खेळाधारित उपक्रम आणि मेंदूला चालना देणारे आनंददायी अनुभव असतील, तर मुले तो अभ्यास आवडीने करतात. कोणतीही गोष्ट मनापासून केली तर तिचे फळ निश्चितच चांगले मिळते, मग तो अभ्यास असो किंवा इतर कोणतेही काम.

म्हणूनच, मुलांच्या अभ्यासाकडे केवळ पुस्तकातील धडे म्हणून न पाहता, त्यांच्या दैनंदिन जीवनातील प्रत्येक शिकण्याच्या संधीला प्रोत्साहन देणे ही काळजी गरज आहे. अशा पद्धतीनेच आपण अभ्यासातून मुलांचे खरे सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व घडवू शकतो.

प्रश्न - या टेस्ट नं. १ केल्याचा फलीत काय असतो?

■ याचा फलीत असे असते की येथे तुम्हाला निर्णय घ्यावा लागेल की तुम्हाला सरकारला या योजनेत वस्तू द्यायची आहे किंवा नाही. जर तुम्हाला दागिना द्यायचा असेल तर तुम्हाला काढलेल्या शुद्ध सोन्यावर व्याज मिळेल आणि वस्तू नाही द्यायची असेल तर बिना मेल्टिंग केलेला तुम्ही परत घेऊ शकता. जर दागिना या योजनेत द्यायचा असेल तर तुम्हाला त्याची लेखी परवानगी द्यावी लागेल.

प्रश्न - स्टेप्स २ काय असते?

■ स्टेप्स २ म्हणजेच दुसरी प्रोसेस किंवा दुसरी कार्यवाही काय असते. तुम्ही परवानगी दिल्या नंतर या सोन्याच्या वस्तू मधुन धुळ, कालर किंवा शर्टचे बटन, मोठ्यामाथाचा खिळ, मीना इत्यादी काढून मग वजन काढले जाते. या नंतर अग्निमुल्यन करून त्याची खरी शुद्धता काढली जाते.

प्रश्न - स्टेप्स ३ काय आहे?

याअग्निमुल्यन नंतर जर तुम्हाला परत नसलं तर तुम्ही सोनं परत घेऊ शकता किंवा तुम्ही प्रमाणपत्र घेऊ शकता. ११९५ फाईननेसस्टॅन्ड गोल्डचे हे प्रमाणपत्र असते.

प्रश्न - स्टेप्स ४ काय आहे?

■ या प्रमाणपत्राच्या आधारे तुमचे गोल्ड डीपॉजिट अकाऊंट क्रेडीट केले जाईल. सोनं जमा केलं जाईल. बँकके वाय सी करेल. या विषयाची नवीन अधिकची माहिती पुढील आठवड्यात बघणार आहोत.

कुंडीत झाड लावून त्याचे निरीक्षण करणे, अन्नाची नासाडी टाळणे, पाणी व वीज वाचवणे, परिसर भेटी करणे या सर्व

क्रियाकलापांतूनही मुलांचे शिक्षण घडत असते. अशा विविधांगी अभ्यासातून मुलांमध्ये मूलभूत शैक्षणिक कौशल्ये, भाषिक व गणितीय क्षमता, तर्कशक्ती, वैज्ञानिक दृष्टिकोन, समयसूचकता,

नियंत्रणक्षमता, हजरजबाबीपणा, नेतृत्वगुण आणि संवाद कौशल्ये विकसित होतात. जर अभ्यासात नावीन्य, खेळाधारित उपक्रम आणि मेंदूला चालना देणारे आनंददायी अनुभव असतील, तर मुले तो अभ्यास आवडीने करतात. कोणतीही गोष्ट मनापासून केली तर तिचे फळ निश्चितच चांगले मिळते, मग तो अभ्यास असो किंवा इतर कोणतेही काम.

म्हणूनच, मुलांच्या अभ्यासाकडे केवळ पुस्तकातील धडे म्हणून न पाहता, त्यांच्या दैनंदिन जीवनातील प्रत्येक शिकण्याच्या संधीला प्रोत्साहन देणे ही काळजी गरज आहे. अशा पद्धतीनेच आपण अभ्यासातून मुलांचे खरे सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व घडवू शकतो.

विरोधी पक्षांच्या शांततेने लोकशाहीची दिशा भरकटली!

भारताची लोकशाही जगातील सर्वात मोठी लोकशाही मानली जाते. संविधान, स्वतंत्र न्यायपालिका, स्वायत्त संस्था, निवडणुका, आणि जनतेचे हक्क हे सर्व या लोकशाहीचे मुख्य आधारस्तंभ आहेत. परंतु या सर्वांची खरी शक्ती कुठे असते, तर ती असते सशक्त आणि आक्रमक विरोधी पक्षात.

सत्ताधऱ्यांकडे अधिकार असतात, परंतु विरोधकांकडे असतो सरकारला जबाबदार धरण्याचा अधिकार,चुकीचे धोरण रोखण्याचा अधिकार, आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे जनतेचा आवाज बनण्याची जबाबदारी.आज मात्र देशभरात आणि महाराष्ट्रात आपण एक धोकादायक परिस्थिती अनुभवत आहोत .

विरोधी पक्ष कोमात गेला आहे।त्यांची जागा आता सोशल मीडिया पोस्ट, निवडणुकीपुरते भाषण, आणि अधूनमधून केलेली औपचारिक टीका यांनी घेतली आहे. जनतेवर अन्यायाचा भडिमार पण विरोधक गायब अलीकडच्या काळात जनतेवरील अन्याय, लूट, महागाई, बेरोजगारी, शेतकऱ्यांवरची दडपणशाही, कामगारांच्या हक्कांचे क्षीण होणे जनसुरक्षा सारखे कायदे होणे हे अत्यंत वेगाने वाढले आहे. कापसत्या दाराने शेतकरी अक्षरशः रडत आहेत सोयाबीन उभे राहण्याची किंमतही मिळत नाही. महागाईने घराघरात रवास घेणे कठिण झाले. नोकरभरती थांबली, बेरोजगारीने विक्रमी उंची गाठली. कामगार कायद्यातून कामगारांचे संरक्षण कमी झाले. सरकारी सेवांमध्ये मनमानी वाढली. सर्व क्षेत्रात खाजगीकरण होत आहे . आंदोलकांवर गुन्हे दाखल करण्याचे प्रमाण भयंकर वाढले. शासकीय यंत्रणेचा गैरवापर होत आहे. या सगळ्याच्या केंद्रस्थानी आहे "सत्ता" ज्याचे वर्तन आक्रमक होत चालले आहे. पण या सर्वच्या लढ्यात ज्यांनी पुढे येऊन आवाज उठवायला हवं होतं ते विरोधक कुठे आहेत?

कोमट पाण्यात पाय भिजवणे हा एक सामान्य घरगुती उपाय वाढू शकतो, परंतु त्याचे शरीरावर लक्षणीय सकारात्मक परिणाम होतात. पूर्वी देखील लोक कोमट पाण्यात पाय बुडवायचेव्ह दिवसभर चालल्यानंतर किंवा बराच वेळ उभे राहिल्यानंतर, आपले पाय संपूर्ण शरीराचा भार सहन करतात. म्हणून, दिवसाच्या शेवटी पायांना थोडी विश्रांती देणे खूप गरजेचं. ही प्रक्रिया केवळ शरीराला आराम देत नाही तर मनालाही शांती देते.

कोमट पाण्यात पाय भिजवण्याचे अनेक आरोग्यदायी फायदे आहेत. ही पद्धत नियमितपणे अवलंबल्याने काही आजार दूर राहण्यास मदत होते. यामुळे रक्तप्रवाह सुधारतो, ताण कमी होतो आणि दैनंदिन शक्ती वाढते. कोमट पाण्यात पाय भिजवल्याने तुमच्या शरीराचे तापमान थोडे वाढते, ज्यामुळे रक्तप्रवाह सुधारतो. या प्रक्रियेमुळे तुमच्या पायांच्या नसांमधील ताण कमी होतो आणि वेदना कमी होतात.

जर तुम्ही बराच वेळ उभे राहून काम करत असाल तर हा उपाय तुमच्यासाठी एक नैसर्गिक उपचार म्हणून प्रभावी ठरू शकतो. कोमट पाणी

कोणत्या रस्त्यावर त्यांचा मोर्चा दिसतो? कोणत्या तालुक्यात त्यांचे सत्याग्रह दिसतात? कोणत्या जिल्ह्यात त्यांचे नेतृत्व जनतेच्या बाजूने लढताना दिसते? उत्तर स्पष्ट आहे . कुठेही नाही। विरोधकांचे राजकारण निवडणुकीपुरते . लोकांचे प्रश्न त्यांना महत्त्वाचे नाहीत. मराठवाडा, विदर्भ, खानदेश, आदी प्रदेश सगळीकडे शेतकऱ्यांचा अक्षरशः आक्रोश ऐकू येतो. पण विरोधी पक्ष फक्त निवडणुकीच्या रॅलीत याबद्दल बोलतात. नंतर पाच वर्षे शांत पाक्षाच्या पदाधिकाऱ्यांना लोकांच्या वेदना दिसतच नाहीत कारण ते फक्त पद, तिक्तीट, अंतर्गत पदबाजी आणि सोशल मीडिया इमेज यात व्यस्त आहेत.

जनतेची परिस्थिती दिवसेंदिवस बिकट होत असताना विरोधकांची शांतता म्हणजे लोकशाहीवर आघातच आहे. सगळीकडे दिसतात

फक्त सामाजिक संघटना, संस्था सामाजिक कार्यकर्ते, शेतकरी संघटना आणि यामुळेच लोकशाहीला फटका. विरोधकांचे काम जे आहे ते आता सामाजिक संस्था, युवा संघटना, कामगार संघटना, शेतकरी गट करत आहेत. गावोगावी कापूस घेऊन मोर्चा काढला तर त्यात विरोधक नाही. तहसील कार्यालयावर धरणे धरले तर तेथे विरोधक नाहीत. महागाईविरोधात आंदोलन केले तर त्यात विरोधक नाहीत. कामगारांच्या मागण्यांसाठी मोर्चा निघाला तरी त्यात विरोधक नाहीत. सामाजिक संस्थांचा सगळ्या भार उचलावा लागत आहे. याचे दोन मोठे तोटे आहेत लोकशाहीची भुमिका उलटी फिरते. सत्ताधारी पक्ष आणखी विनधास्त होतो. सरकारकडून जनविरोधी धोरणे विरोधकांनीच स्वीकारली?

आज अनेक क्षेत्रात सरकारकडून घेतलेले

मेकट मिटाच्या पाण्यात पाय बुडवणे अनेक आजार होतात बरे

तुमच्या स्नायूंना आराम देते आणि दिवसभराचा थकवा कमी करण्यास मदत करते. ही पद्धत सुरक्षित आणि फायदेशीर मानली जाते, विशेषतः जेव्हा पाय सुजलेले असतात, वेदना होत असतात.

पायांना विश्रांती दिल्याने मानसिक ताण देखील कमी होतो, कारण त्याचा परिणाम संपूर्ण शरीरावर होतो. ज्यांना हिवाळ्यात पाय थंड होण्याची समस्या असते त्यांच्यासाठी हा उपाय पाय उबदार ठेवण्यासाठी आणि रक्ताभिसरण सुधारण्यासाठी

खूप उपयुक्त ठरू शकतो. मिठामध्ये असलेले मॅग्नेशियम आणि इतर खनिजे रक्त किंवा जळजळ कमी करण्यास मदत करतात. ते शरीरातील अशुद्धता काढून टाकण्याच्या प्रक्रियेला देखील प्रोत्साहन देते.

खारट पाणी खूप उपयुक्त ठरते, विशेषतः जर पायांना दुर्गंध किंवा जळजळ सारखी समस्या असले तर. यासाठी एप्सम मीठ किंवा सिंधव मीठ उत्कृष्ट मानले जाते.

गरम पाण्यात पाय बुडवणे हा तापावरचा एक जुना आणि सुपरिद्ध घरगुती उपाय मानला जातो. ही पद्धत शरीराची उष्णता संतुलित करण्यास मदत करते आणि हळूहळू ताप कमी करण्यास मदत करते.

गरम पाण्यात पाय ठेवल्याने तेथील नाड्या सक्रिय होतात आणि शरीराची ऊर्जा स्थिर होते. ही प्रक्रिया शरीराची अतिरिक्त उष्णता खाली खेचते, ज्यामुळे जोक्यातील उष्णता कमी होते. कपाळावर कोल्ड कम्प्रेस आणि पायांसाठी गरम पाणी यांचा एकत्रित वापर ताप कमी करण्यासाठी विशेषतः प्रभावी मानला जातो.

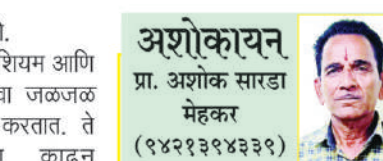

दीपक कैतके मुंबई.

म्हणून नव्हे, तर घराण्याच्या वारसांप्रमाणे पाहू लागले आहेत. लोकशाहीची खरी सुंदरता ही नवीन चेहऱ्यांना संधी देण्यात आहे, तळागाळातील लोकांना नेतृत्वात स्थान देण्यात आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्थांची उद्दिष्टे साध्य करायची असतील तर कार्यकर्त्यांना खरी संधी देणे हे कोणत्याही पक्षाचे कर्तव्य ठरते.

नाहीतर—उमेदवारीचे दरवाजे काही मोजक्यांसाठीच उघडे आणि कार्यकर्त्यांसाठी मात्र कायम बंद राहतील. जाहीर सभांतील नेत्यांचे शब्द आणि प्रत्यक्षातील कृती—दोन्ही नेहमीसारखेच परस्परविरोधी राहतील.

■ ■ ■

अशोक सारडा प्रा. अशोक सारडा मेहकर (९४२३९४३३९)

बंडखोरी..!

कर्तृत्ववान व्यक्तिला पक्षाने दिली उमेदवारी तर सांगा बरं पक्षात कशाला होईल बंडखोरी..!

बंडखोरांना शांत करण्यासाठी करावी लागते मोठी कसरत मोठु चॉकलेट नाही तर साम दाम दंड भेदची ठेवावी लागते हैशत!

ईलेक्शन म्हणजे भौ जुगाराचा डाव फासे कसे पडतील सांगता येत नाही राव!

ग्रामीण भागात थकबाकीतील 50 टक्के घरपट्टी, पाणीपट्टी माफ

शासनाचा मोठा निर्णय

रवि कलाने चांदुर रेल्वे, (दि. 22) - राज्यातील ग्रामपंचायतींच्या थकीत करवसुलीला वेग देण्यासाठी राज्य सरकारने महत्वाचा निर्णय घेतला आहे. ग्रामीण भागातील रहिवासी मालमत्ता कर (घरपट्टी), पाणीपट्टी आणि अन्य करावर एकरकमी भरल्यास 50 टक्के सवलतीने देयक वसूल करण्याचे आदेश जारी करण्यात आले

आहेत. ही योजना 31 डिसेंबरपर्यंत लागू राहणार असून सर्व जिल्हा परिषदेना ऑनलाईन प्रणालीद्वारे आदेश जारी करण्यात आले आहेत. राज्यातील अनेक ग्रामपंचायतींमध्ये करवसुली अपुरी असल्याचे निष्पन्न झाल्यानंतर शासनस्तरावरून निर्देश देण्यात आले होते. मुख्यमंत्री ग्रामविकास अभियानांतर्गत ग्रामपंचायती आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व्हाव्यात, तसेच विकासकामांना निधी उपलब्ध व्हावा, या उद्देशाने ही सवलत योजना लागू करण्यात आली आहे.

31 डिसेंबरपर्यंत अंतिम मुदत

एकरकमी कर भरल्यास 50 टक्के सवलत मिळणार असून नागरिकांनी याचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन करण्यात आले आहे. ग्रामपंचायतींच्या महसुलात वाढ व्हावी व प्रलंबित निधीची उभारणी व्हावी हा यामागील मुख्य हेतू आहे.

ग्राससेवकांवरील ताण कमी होणार

ग्रामपंचायतींच्या करवसुलीचे मोठे ओझे ग्राससेवकांवर असते. शासनाच्या सवलत योजनेमुळे त्यांचा ताण लक्षणीय कमी होणार आहे. थकबाकीची वसुली जलद गतीने करता येईल.

मोठ्या ग्रामपंचायतींना फायदा

मोठ्या लोकसंख्येच्या ग्रामपंचायतींमध्ये कोट्यवधींची करवसुली प्रलंबित असते. 50 टक्के सवलतीमुळे मोठ्या प्रमाणात निधी जमा होण्याची अपेक्षा आहे. त्यामुळे विकासकामांना आणखी गती मिळू शकते.

निर्णयाची अंमलबजावणी ग्रामपंचायतींकडेच

एकरकमी कर भरणाऱ्या नागरिकांना सवलत देण्याचा अधिकार संबंधित ग्रामपंचायतीकडे राहणार आहे. त्या अनुषंगाने योग्य तपासणी करूनच करमाफी लागू केली जाणार आहे. ग्रामपंचायत अंतर्गत येणाऱ्या थकबाकीदारांसाठी ही सुवर्णसंधी असून थकीत घरपट्टी/पाणीपट्टीवर तब्बल 50 टक्के सवलत देण्याचे अधिकार ग्रामपंचायतना देण्यात आले आहे सर्व ग्रामपंचायत अधिकार्यांना या शासन निर्णयानुसार प्रसिद्धी करून वसुली करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत 31 डिसेंबरपर्यंत एकरकमी भरणाऱ्यांना मोठा फायदा होणार असून 100तक वसुली याद्वारे शक्य होऊ शकते

संजय खारकर, गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, चांदुर रेल्वे.

अमरावतीत 'युथ हॅपिनेस प्रोग्रॅम'ला उत्साही प्रतिसाद

महासागर | प्रतिनिधी

अमरावती, (दि. 22) - आर्ट ऑफ लिव्हिंग संस्थेतर्फे अमरावती येथे 19 नोव्हेंबरपासून 'युथ हॅपिनेस प्रोग्रॅम'ला उत्साहपूर्ण सुरुवात झाली. आर्ट ऑफ लिव्हिंगचे आंतरराष्ट्रीय फॅकल्टी चिराग पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली सुरु झालेला हा उपक्रम तरुणांमधील ताण, भावनिक अस्थिरता, ऊर्जा कमी होणे आणि एकाग्रतेचा अभाव यांसारख्या समस्यांवर उपाय

देण्यासाठी खास रचण्यात आला आहे. कार्यक्रमाच्या आयोजनात

आर्ट ऑफ लिव्हिंग टीम अमरावतीतील उमेश गिलोरकर, राजेश गाडबैल, दीपा दाफरे, सचिन माने, श्वेता खंडेलवाल, चेतन राऊत आणि आशुतोष ठाकरे यांनी महत्वाची भूमिका बजावली. तणावरहित शैक्षणिक वातावरण निर्माण करण्यासाठी संस्थेने Harvard, Stanford, IIT, MIT, IIM यांसारख्या प्रतिष्ठित विद्यापीठांसोबत भागीदारी केली असून AICTE नेही या कार्यक्रमांची देशातील

महाविद्यालयांना शिफारस केली आहे. गुरुदेव श्री श्री रविशंकर यांनी स्थापन केलेली ही संस्था आज 192 देशांत कार्यरत असून कोट्यवधी लोकांवर सकारात्मक प्रभाव टाकत आहे. तरुणांना मानसिक स्थैर्य, सकारात्मकता आणि जीवनाकडे पाहण्याची नवी दृष्टी देण्यासाठी हा कार्यक्रम अत्यंत उपयुक्त ठरत आहे, असे चेतन राऊत यांनी सांगितले. अमरावतीत या उपक्रमाला उत्साहवर्धक प्रतिसाद मिळत आहे.

भोई समाजाची मदत पीडित कुटुंबाला दिलासा

स्व. देविदास अमझरे यांच्या कुटुंबाला संस्थेकडून आर्थिक सहाय्य

महासागर | प्रतिनिधी

वरुड, (दि. 22) सावंगा येथील स्व. देविदास अमझरे यांच्या दुर्दैवी निधनानंतर संकटात सापडलेल्या त्यांच्या कुटुंबाच्या मदतीसाठी भोई समाज सेवा सहाय्य संस्था पुढे आली. कर्ता पुरुष गमावलेल्या कुटुंबावर अचानक अडचणीचा डोंगर कोसळला होता. ही परिस्थिती लक्षात घेऊन संस्थेचे समन्वयक अंकुश बोरवार, हरीश्रंद मोरे आणि अशोकराव कुरवाडे यांनी प्रत्यक्ष भेट देऊन कुटुंबाची स्थिती जाणून घेतली. घटनास्थळाची पाहणी केल्यानंतर तत्काळ मदत मंजूर करण्यात आली. 17 नोव्हेंबर

रोजी स्व. अमझरे यांच्या कुटुंबाला 20,700 रुपये आर्थिक सहाय्य देण्यात आले. मदतीची ही रक्कम केवळ आर्थिक आधार नसून संकटग्रस्त कुटुंबासाठी नव्या आशेची किरण ठरली. या मदतकार्यावेळी मथुरा सुरजुसे, वैशाली कुरवाडे, दिपकराव लाड, रविकांत पोहणे, सुनिल सुरजुसे, आत्माराम म्हात्रे, देव कुरवाडे यांसह संस्थेचे कार्यकर्ते उपस्थित होते. कुटुंबातील समाजाची खरी ताकद त्याच्या ऐक्यात असते, हे या मदतकार्यातून स्पष्ट झाले. सामाजिक जबाबदारी जपत भोई समाजाने केलेले हे कार्य इतरांसाठीही प्रेरणादायी ठरत आहे.

सार्वजनिक टिकाणी सिगरेट ची 'सूरसूर' वाढली प्रशासनाच्या उदासीनतेमुळे कारवाई नाही

बादल डकरे

चांदुर बाजार, (दि. 22) - सार्वजनिक टिकाणी सिगरेट आणि हुक्या सेवनाची प्रवृत्ती चांदूरबाजार शहरासह तालुक्यात वेगाने वाढत आहे. यावर निर्बंध लावण्यासंबंधात प्रशासनाकडून याकडे दुर्लक्ष होत असल्याने हा प्रकार दिवसेंदिवस बळावत जात आहे. शहरातील मुख्य चौक, बसस्थानक परिसर, वर्दळीचे गल्लीबोळ तसेच शैक्षणिक संस्थांजवळील चहा टप्प्यांवर तरुण निर्धोस्त धूम्रपान करताना दिसतात. रात्री-अपरात्री तरुणांची अशा टिकाणी मोठी गर्दी होत आहे. बाजूला जात असलेल्या नागरिकांच्या नाका, तोंडात हा धूर जात असल्याने त्यांना याचा प्रचंड त्रास होत आहे. प्रशासनाचा धूम्रपानमुक्त परिसराचा नियम केवळ कागदावर राहिल्याचे चित्र यातून दिसत आहे. हुक्यामध्ये फ्लेव्हरच्या नावाखाली तंबाखू मिश्रित

पदार्थाचा वापर केला जात आहे. याचा परिसरातील नागरिकांच्या आरोग्यावर गंभीर परिणाम होत आहे. काही टिकाणी अल्पवयीन मुलांनाही हुक्या उपलब्ध करून दिल्या जात आहे. परिसरातील हवेत हा धूर मिसळत असल्याने विद्यार्थ्यांना व महिलांना या धूराचा त्रास सहन करावा लागत आहे, ज्यामुळे पालकांमध्येही चिंता वाढली आहे. 'सिगरेट व तंबाखूजन्य पदार्थ प्रतिबंध अधिनियम 2003' (एडव्हेंड) अंतर्गत

या उपाययोजना राबविणे गरजेचे

पोलिसांनी अशा टिकाणी गस्त वाढवावी, चहा टपरी व दुकानदारांवर दंडात्मक कारवाई करावी, तसेच अल्पवयीनांना तंबाखूजन्य पदार्थाची विक्री रोखावी, अशी मागणी नागरिकांनी केली आहे. आरोग्य विभाग आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी संयुक्तपणे जनजागृती मोहीम राबवणेही आवश्यक आहे. सार्वजनिक टिकाणी धूम्रपान व हुक्या सेवनाची वाढती प्रवृत्ती रोखण्यासाठी प्रशासनाने तातडीने पावले उचलण्याची गरज असून उशीर झाल्यास परिस्थिती अधिक गंभीर होण्याचा इशारा नागरिक देत आहेत.

मोहीम राबवली जाते; मात्र सातत्य नसल्याने परिस्थिती पुन्हा पूर्ववत होते.

शहराला हवे जवाबदार नेतृत्व

पाच वर्षातून एकदा दिसणारे नकोत, उत्तरदायी नेतृत्व हवे

महासागर | प्रतिनिधी

नांदगाव खंडेस्वर, (दि. 22) - नगरपंचायत निवडणुकीची तारीख जाहीर होताच शहरात आश्वासनांचा वर्षाव सुरु झाला आहे. पक्षनिहाय जाहीरनामे, विकासाचे दावे आणि भेटीगाठी यामुळे राजकीय वातावरण तापले असले तरी नागरिकांची अपेक्षा मात्र बदलत आहे. पाच वर्षांनी दर्शन देणारे नेते नकोत; राज उपलब्ध राहिल, उत्तरदायी नेतृत्व हवे, असा ठाम सूर नागरिकांत उमटत आहे.

नांदगाव-खंडेस्वरला ऐतिहासिक महत्त्व असून पर्यटनवाढीची मोठी क्षमता आहे. मात्र ठोस व्हिजन, नियोजन आणि सातत्यपूर्ण अंमलबजावणीच्या अभावामुळे शहराचा विकास कासवातीने झाला, अशी नाराजी व्यक्त होत आहे. जिल्ह्यातील इतर शहरे झपाट्याने विकसित होत असताना हे शहर मागे पडत असल्याची खंत नागरिक मांडतात. निवडणूक काळीत 'सोबत राहू'

विकासाची अपेक्षा वाढली

या निवडणुकीत रोजगारनिर्मिती, आरोग्यसेवा, शिक्षण, स्वच्छता आणि शहराच्या सौंदर्यीकरणासह दीर्घकालीन विकासाची अपेक्षा वाढली आहे. डॉ. पंजाबराव देशमुख स्मारक, खंडेस्वर मंदिर परिसर, अंतर्गत रस्ते, बसस्थानक आणि चांदुर रेल्वे रोडचा विकास हेही महत्वाचे मुद्दे मानले जात आहेत.

सांगणारे नेते निवडून आल्यावर गायब होतात, हा अनुभव मतदारांना अनेकदा आला आहे. पाणीपुरवठा, सांडपाणी व्यवस्था, रस्ते, नालेसफाई, स्वच्छता, वीजपुरवठा आणि तक्रार निवारण यंत्रणा सुधारण्याची गरज तातडीची असल्याचे मत नागरिक मांडतात. लोकांमध्ये मिसळून राहणारे आणि प्रत्यक्ष काम करणारे उमेदवारांनाच ते प्राधान्य देत आहेत.

कृ.उ.बा. समितीत मक्याची विक्रीची आवक

मध्य प्रदेशातील शेतकऱ्यांची महाराष्ट्राच्या मार्केटमध्ये धडक

महासागर | प्रतिनिधी

चांदूर बाजार, (दि. 22) - चांदूरबाजार कृषी उत्पन्न बाजार समितीत (कृ.उ.बा. समिती) सोमवारपासून मक्याच्या आवकमध्ये विक्रीची वाढ झाली आहे. यामध्ये मध्य प्रदेशातील शेतकऱ्यांनी मोठ्या प्रमाणावर मका विक्रीसाठी आणला असल्याचे दिसत आहे. बाजार

समिती प्रशासनाच्या माहितीनुसार, गेल्या दोन ते तीन दिवसांत मक्याची आवक झपाट्याने वाढत हजारी किंटलपर्यंत पोहोचली आहे. यंदा पावसाचे प्रमाण समाधानकारक असल्याने मका उत्पादन मोठ्या प्रमाणात झाले आहे. भरघोस उत्पादन झाल्याने शेतकऱ्यांनी काढणीनंतर तत्काळ

बाजारापेठेची वाट धरली. त्यामुळे चांदूर बाजार कृ.उ.बा. समिती च्या अंगणात सकाळपासून मका गाड्यांची मोठी रेलचेल दिसत आहे. शेतकऱ्यांच्या म्हणण्यानुसार, मागील काही वर्षांच्या तुलनेत यंदा आवकही जास्त असून बाजारातील स्पर्धाही वाढली आहे. सध्या मका 1100 ते 1700

रुपये प्रति किंटल दरम्यान विकला जात आहे. गुणवत्तेनुसार दरात फरक पडत असून कमी आर्द्रतेचा उत्तम प्रतीचा मका 1600 ते 1700 रुपयांपर्यंत विकला जात आहे. मध्यम प्रतीचा मका 1300 ते 1500 रुपयांमध्ये तर जास्त ओलाव्याचा मका 1100 ते 1200 रुपयांपर्यंत विकला जात आहे. दरांबाबत काही शेतकरी

कृ.उ.बा.समिती प्रशासनाकडून विशेष व्यवस्था

वाढलेल्या आवकच्या पार्श्वभूमीवर कृ.उ.बा. समिती प्रशासनाने आवश्यक सर्व व्यवस्था केल्याची माहिती दिली. वजन, मोडपास, निवड प्रक्रिया आणि बोली यंत्रणा सुरळीत राहण्यासाठी कर्मचारी तैनात करण्यात आले आहेत. वाहतूक, सुरक्षा आणि गर्दी नियंत्रणासाठी विशेष लक्ष देण्यात आले आहे. चांदूरबाजारसह जिल्ह्यातील अनेक बाजारपेठांत सध्या मका हंगामाचा जोर असून पुढील काही दिवसांत आवक आणखी वाढण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. भावांमध्ये चढ-उतार संभव असल्याने बाजारभाव पाहूनच विक्रीचा निर्णय घ्यावा, असा सल्ला कृषितज्ज्ञांनी दिला आहे. वाढलेल्या आवकमुळे चांदूरबाजार कृ.उ.बा. समिती पुन्हा एकदा जिल्ह्यातील प्रमुख मका बाजारपेठ म्हणून अधोरेखित झाली आहे.

मध्यप्रदेश मधील मक्याची मोठ्या प्रमाणात आवक सुरु आहे.मोजणी नंतर लगेच पेमेंट होत असल्याने शेतकरी मोठ्या प्रमाणात चांदूर बाजार कृषी उत्पन्न बाजार समिती ला आपली संमती दर्शवत असल्याचे दिसत आहे. त्याच बरोबर त्याच दिवशी मोजणी केली जात आहे.

मनिषा भारंबे, सचिव कृषी उत्पन्न बाजार समिती, चांदूर बाजार.

समाधान व्यक्त करत असले तरी उत्पादन वाढल्याने दर अपेक्षित पातळीवर नसल्याची खंतही काहीजणांनी व्यक्त केली.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांसाठी स्वनिधीतून 2 कोटींचा खर्च

प्रति मतदार 60 ते 65 रुपये खर्च अपेक्षित

महासागर | प्रतिनिधी

अमरावती, (दि. 22) - तब्बल नऊ वर्षांच्या अंतरानंतर येत्या 2 डिसेंबर रोजी जिल्ह्यातील 10 नगरपरिषद आणि 2 नगरपंचायतींच्या सार्वत्रिक निवडणुका होत आहेत. या निवडणुकांसाठी राजकीय पक्षांसह प्रशासनानेही तयारी जोगात सुरु केली आहे. निवडणुकीसाठी संबंधित नगरपरिषदांना स्वनिधीतून मोठा खर्च उचलावा लागत असून, प्रतिमतदार सुमारे 60 ते 65 रुपये खर्च अपेक्षित असल्यामुळे एकूण खर्च सुमारे 2 कोटी रुपयांच्या घरात जाण्याची शक्यता आहे. नगरपरिषदांच्या वर्गवारीनुसार उमेदवारांच्या खर्चाची मर्यादा निश्चित करण्यात आली आहे. मात्र प्रत्यक्ष निवडणूक प्रक्रियेतील खर्च नगरपरिषदांना स्वनिधीतूनच करावा लागतो. अनेक नगरपरिषदांनी यासाठी आधीच तरतूद केली आहे; परंतु ज्यांनी निधी राखीव ठेवला नाही, त्या ठिकाणी अंतर्गत गोंधळ निर्माण होण्याची शक्यता व्यक्त होत आहे. विशेष म्हणजे, निवडणूक कामासाठी नियुक्त अधिकार्यांचे मानधन तत्काळ देणे बंधनकारक असल्याने इतर कामांच्या बिलांना विलंब होण्याची शक्यता वाढली आहे.

असा आहे निवडणुकीतील प्रमुख खर्च

निवडणूक प्रक्रियेत सर्वात मोठा खर्च मनुष्यबळावर होतो. मतदान पथकातील अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना त्याच दिवशी मानधन अदा करावे लागते. याशिवाय मतदान केंद्रांवरील चहा-नाश्ता, जेवण, मतदान साहित्य, वाहनभाडे, स्टेशनरी, प्रिंटिंग आदींसाठीही मोठ्या प्रमाणात निधी खर्च होतो.

जिप व पंचायत समितीसाठी निधी

ग्रामविकास विभागाकडून जिल्हा परिषद व पंचायत समिती निवडणुकांसाठी प्रति मतदान केंद्र 72 हजार रुपये अनुदान देण्यात येते. ग्रामपंचायत निवडणुकांसाठी प्रति मतदान केंद्र 31,250 रुपये अनुदान मिळते. याबाबतचा आदेश 19 सप्टेंबर 2025 रोजी जारी करण्यात आला. पूर्वी प्रतिमतदार अनुदानाची पद्धत होती, ती आता बदलण्यात आली आहे.

मानधन आणि खर्च नियोजन

या निवडणुकांसाठी जिल्ह्यातील 418 मतदान केंद्रांवर सुमारे 2 हजार अधिकारी-कर्मचारी नियुक्त केले जातील. त्यांचे मानधन तसेच इतर खर्च भागवण्यासाठी नगरपरिषदांनी स्वतंत्र तरतूद केली आहे. निवडणूक खर्चांमुळे काही कामांचे बिल तात्पुरते प्रलंबित राहण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे.

सचिन पाटील पोलीस बॉईज ट्रस्टच्या जिल्हाध्यक्षपदी

महासागर | प्रतिनिधी

अमरावती, (दि. 22) - पोलीस कर्मचारी, होमगार्ड आणि त्यांच्या कुटुंबियांच्या विविध सामाजिक व शैक्षणिक अडचणी सोडवण्यासाठी कार्यरत असलेल्या पोलीस बॉईज सामाजिक ट्रस्ट तर्फे सचिन गणेशराव पाटील यांची अमरावती जिल्हा अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. संस्थापक-अध्यक्ष राहुल रामराव दामोदर यांच्या स्वाक्षरीने जारी झालेले

नियुक्तीपत्र एक वर्षासाठी लागू राहणार आहे. पोलीस अधिकारी, दलाच्या समस्या, तक्रारी आणि कल्याणाच्या मुद्द्यांवर सहाय्य करणे हे संस्थेचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे. नियुक्तीप्रसंगी राहुल दामोदर यांनी पाटील यांच्या कार्यकुशलतेवर विश्वास व्यक्त केला. पोलीस अधिकारी, कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांच्या अडचणी कमी करण्यासाठी मी समर्पितपणे काम करेन. युवक, युवती आणि महिलांना सामाजिक कार्यात जोडण्याचा प्रयत्न राहील. असे प्रतिक्रिया देताना सचिन पाटील म्हणाले.

सचिन पाटील पोलीस बॉईज ट्रस्टच्या जिल्हाध्यक्षपदी

RNINO-46975/1985

Dainik Mahasagar
Amravati

Printed, published and owned by Shrikrishna Tansukhdas Chandak; printed at Arunodaya Press, Cotton Market, Nagpur-440018 and published at Dainik Mahasagar Office, Hotel Tourist Beside Railway Station square, Amravati. Amravati head office, address: Dainik Mahasagar, Hotel Tourist beside Railway Station square, Amravati, phone no. 9518934504. Group Editor-in-Chief and Managing Director- Shrikrishna Tansukhdas Chandak, Group Editor - Sandeep Ramrao Kale, Managing Editor - Pariksha Shrikrishna Chandak.

आर.एन.आय. नोंदणी क्रमांक
४६९७५/१९८५

महासागर
अमरावती

मालक, मुद्रक, प्रकाशक : श्रीकृष्ण तनसुखदास चांदक यांनी अरुणोदय प्रेस, कॅप्टन मार्केट, नागपूर, ४४००१८, येथे छापून, दैनिक महासागर कार्यालय, हॉटेल टुरिस्टच्या बाजूला, रेल्वे स्टेशन चौक, अमरावती, येथे प्रकाशित केले. मुख्य संपादक व मॅनेजिंग डायरेक्टर : श्रीकृष्ण तनसुखदास चांदक, समूह संपादक : सदीप रामराव काळे, प्रबंध संपादक : पंकज श्रीकृष्ण चांदक

भक्तिमार्ग

दिवाळीच्या आसपास अवतरणारी थंडी वातावरणाचा नूरच पालटून टाकते. सृष्टीचा स्न-नसोहळा उरकून वर्षाक्रतू परतलेला असतो. जलाभिषेकानंतर महादेवाची पिंड देखणी दिसावी तसे आता डोंगरकड्यांचे कातळ तुकतुकीत दिसत असतात. धुळीचं नाविनिशाण नसणाऱ्या या काळात रस्त्याच्या दुतर्फा फुललेली रानफुल पांथस्ताचं लक्ष वेधून घेतात. त्यांची पिवळसर, केशरी छटा केशराच्या रानातून प्रवास करत असल्याचा आभास देते. आता शेताशिंवारातील धान्य परिपक्व अवर-थेत असतं. त्याचा सुगंध हवेवर तरंगत असतो. कुठे तांदळाच्या साळींचे ढीग लागलेले तर कुठे हरबऱ्याचे घाटे भरलेले, कुठे पक्र पेरांना चोची मारणाऱ्या पोपटांचे थवे तर कुठे बोरीच्या-आवळ्याच्या झाडांवर दगडं मारणाऱ्या पोरासोरांची टोळकी... आता तर पावसाची रिपरिपही संपली आहे. काही दिवस उन्ह-ाचा अंमल अनुभवल्यानंतर आता साम्राज्य पसरतयं ते गुलाबी थंडीचं. अशा या आल्हाददायक ऋतूत अवतरणारा महिना म्हणजे मार्गशीर्ष...

प्रत्येक महिन्याची काही वैशिष्ट्ये आ-हेत. या न्यायाने मार्गशीर्ष महिनाही काही खास दिवस घेऊनच अवतरतो. सृष्टीचा देव्हारा सज-लेला असताना, शेताशिंवारात धनधान्याच्या राशी लागलेल्या असतात, सुगीचे वेध लागलेले असताना तनानमानामध्ये पावित्र्य, ईश्वरभक्ती आणि ध्यानधारणेचा मंत्र सांगणारा हा महिना साक्षात प्रभू श्रीकृष्णाच्या अस्तित्वाचं द्योतक आहे. चराचरा-तील आपल्या अस्तित्वाच्या खाणाखुणा सांगताना महिन्यांमध्ये आपण मार्गशीर्ष मासात असल्याचं प्रभू सांगतात. यावरून या महिन्याच्या परममांगल्याची पावती मिळते.

या महिन्याची सुरुवात होते तीच खंडोबाच्या

नवरात्राने. खरं तर हे षडरात्र. मार्गशीर्ष शुद्ध प्रतिपदा ते मार्गशीर्ष शुद्ध षष्टी या सहा दिवसात खंडोबाचं नवरात्र साजरं होतं. महाराष्ट्र आणि कर्नाटकमधील भाविक खंडोबाची मनोभावे आराधना करतात. मार्गशीर्ष शुद्ध षष्ठीच्या दिवशी चंपाषष्टीचा कुळधर्म साजरा होतो. याच दिवशी ऋषींच्या विनंतीचा मान राखत खंडोबाने मणी-मल्लाचा वध केला आणि

मंगलमय मार्गशीर्ष

भक्तिभाव जागृत ठेवणारे, उपासनेची प्रेरणा देणारे, या योगे हातून धर्मकृत्य घडवून आणणारे दिवस प्रत्येक महिन्यात असतात. मार्गशीर्षही याला अपवाद नाही. खंडोबाच्या नवरात्रापासून सुरू होणारा हा महिना श्रीकृष्णाच्या अस्तित्वाचे संकेत देतो. चंपाषष्टी, दत्त जयंती, विवाह पंचमी, मार्गशीर्ष गुरुवार आदी शुभमुहूर्त या महिन्याचं मांगल्य वाढवतात. प्रभूचरणी लीन होण्याची संधी देतात.

ते लिंगद्वय रुपाने प्रकट झाले असा उल्लेख पुर-ाणांमध्ये आढळतो. हे सहा दिवस खंडोबाचं नवरात्र साजरं होतं. घरोघरी नवरात्र बसतं. ताम्हणात टाक विराजमान होतात. दिवटी-बुधलीच्या प्रकाशात, सकाळ-संध्याकाळी होणाऱ्या आरतीच्या घोषात वातावरण मंगलमय होतं. पाच दिवस उपवास करून सहाव्या म्हणजेच चंपाषष्टीचा दिवशी कुळधर्म केला जातो. घरातील पुरुषमंडळी खंडोबाची तळी उचलत झ्यळकोट यळकोट जय मल्हारझुचा जयघोष करतात. भंडारा-खोबर उधळलं जातं. तो सो-

नेरी रंग सृष्टीत बहरलेल्या सोनवर्णांशी सलगी करून जातो. पुरणपोळी, भरीत रोडय्याचा नैवेद्य दाखवून या नवरात्राची सांगता होते. हे नवरात्र बसतं तो दिवस देव दीपावली म्हणूनही साजरा होतो. सामान्यांची दिवाळी साजरी झाल्यावर देवाच्या दारात साजऱ्या होणाऱ्या या दीपावलीच्या निमित्ताने मंदिरांमध्ये आकर्षक रोषणाई केली जाते. देवळांमध्ये दीपोत्सव साजरा होतो. सर्वदूर आनंदाचा प्रकाश फाकतो. देवदीपावलीच्या दिवशी अनेक ठिकाणी गाय-बैल आदी पाळीव जनावरांना न्हाऊमाखू घालून सजवून, आंबोळ्या, पुरणपोळ्या खाऊ घालतात. कृतज्ञतेचा हा सुंदर सोहळा भारतीय संस्कृतीने आजही जतन केला आहे. उंदीर, कुत्र्यापासून, नाग, गाई-गुरे आदी सर्वांना संस्कृतीत आदरपूर्वक साम

ावून घेण्याची, त्यांच्या उपयुक्ततेची महती पटवून देण्यासाठी काही खास दिवस सणावाराच्या रुपाने पाळण्याची ही पद्धत विलोभनीय आहे. या परंपरांच्या रुपानं माणसं ऋगानुबंभ जपतात. म्हणूनच त्याचं महत्त्व कालातीत आहे. पूर्वी कालगणनेत मार्गशीर्ष महिना पहिला धरून मोजण्याची प्रथा होती. मृगशीर्ष या नक्षत्राला अग्रहायणी किंवा वर्षारंभाचे नक्षत्र मानले जात असे. पूर्वी मार्गशीर्षापासून सुरुवात करून कार्तिकअखेर वर्ष संपे. संध्येमध्येसुद्धा केशवया

नमः हे आद्य नमन मार्गशीर्ष महिन्याची अधिदेवता केशव याच्यासाठी आहे. पूर्वी मार्गशीर्ष महिन्यातली शुद्ध पंचमी ही नागपूजेसाठी वंध मानली जात असे. स्नानादी पुण्यकृत्यं करून दानधर्म करून नागाची कृपा संपादन करण्याचा हा दिवस. मार्गशीर्ष शुद्ध षष्टी म्हणजे चंपाषष्टी, स्कंदषष्टी हे तिचं दुसरं नाव. या महिन्यात जेजुरीप्रमाणेच अन्य भागांमध्येही जत्रांचं, उरसांचं आयोजन होतं. गावोगावी जत्रा भरतात. गावदैवताची पूजा-अर्चा होते. त्याला नैवेद्य दाखवला जातो. नागरिक मोठ्या संख्येने एकत्र येऊन भक्तीभावाने या जत्रांचा, तेथे भरणाऱ्या बाजाराचा आणि पूजाविधींचा आनंद लुटतात. उत्सवप्रिय भारतीयांसाठी ही एक मोठी पर्वणी असते.

मार्गशीर्ष एकादशी ही मोक्षदा एकादशी म्हणून साजरी होते. या एकादशीचं महात्म्य झुगीताजयंतीझ म्हणूनही काही विशेष आहे. या दिवशी श्रीकृष्णाने अर्जुनाला गीतेचा उपदेश केला म्हणून गीताजयंती साजरी होते. भगवद्गीता हा असा ग्रंथ आहे ज्यात भारतीय तत्वज्ञान परिपूर्ण तऱ्हेने प्रतिबिंबित झालेलं आहे. ज्ञानयोग, भक्तीयोग, कर्मयोग आदी तऱ्हांनी जगण्याला बळ देणारा हा अमर ग्रंथ असंख्य अभ्यासकांसाठी हजारो वर्षे ज्ञज्ञानदीपझ्व होऊन राहिला आहे.

मार्गशीर्ष पौर्णिमा हा दत्तजन्माचा सोहळा. या पौर्णिमेला मृगनक्षत्रावर सायंकाळी दत्ताचा जन्म झाला. नृसिंह सरस्वतींनी दत्तोपासना सुरू केली असं मानलं जातं परंतु त्यापूर्वीही दत्तदेवतेचे उप-रसक होतेच. दत्तात्रेयाने एकूण १६ अवतार घेतले. त्रिगुणात्मक त्रैमूर्ती असं त्याचं स्वरूप आहे.

तीन शिरे, सहा हात तया माझा दंडवत काखे झोळी, पुढे श्वान, नित्य जान्हवीचे स्थान शंखचक्रगदा हाती पायी खडवाव गर्जती तुका म्हणे दिगंबर तया माझा नमस्कार दत्ताच्या मागे एक गाय, आजूबाजूला चार कुत्री आणि एक गाय असं स्वरूप असतं. अर्थात हे प्रतिकात्मक रूप मानलं जातं. गाय ही पृथ्वीची

प्रतिनिधी आणि आजूबाजूचे चार कुत्रे हे चार वेद. त्रिमुखी दत्तात्रयाप्रमाणे एकमुखी, द्विमुखी असंही त्याचं रूप पहायला मिळतं. एकमुखी, दत्तात्रयाला विशेष महत्त्व आहे. योग आणि तंत्र या क्षेत्रात दत्त हा आचार्य मानला जा-तो. दत्तात्रयाचा वास औदुंबर वृक्षाच्या तळी असतो. दत्तोपासकात औदुंबर पवित्र मानला जातो. औदुंबर वृक्षाखाली गुरुचरित्राचं अनुष्ठान करणारे अनेकजण आहेत. गुरुचरित्राचं पारायण, सायंकाळचं दत्तजन्माचं कीर्तन अशा पद्धतीने दत्तजयंती साजरी होते. औदुंबर, नरसोबाची वाडी, गाणगापूर इत्यादी दत्तक्षेत्रं यात्रांसाठी प्रसिद्ध आहेत. दत्तात्रयाची उपासना महानुभाव, नाथ, वारकरी, समर्थ या चारही संप्रदायात केली जाते. विशेष म्हणजे त्याच्या उपासकात मुस्लिम बांधवही आहेत. धर्म, जातीभेदांना उल्लंघून समन्वयाचं, गुरुतत्त्वाचं रुपक बनलेला दत्तात्रय हा माणसाच्या विकासाच्या संस्कृतीचं प्रतीक मानला जातो.

मार्गशीर्षातील शुक्ल पंचमी विवाह पंचमी म्हणून ओळखली जाते. शास्त्रांमध्ये या दित्स-ालाही महत्त्व देण्यात आलं आहे. त्रेता युगात याच दिवशी भगवान राम आणि सीतेचा विवाह झाला होता. या घटनेचं स्मरण म्हणून भारत आणि नेपाळमधील विभिन्न मंदिरांमध्ये मोठा समारंभ आयोजित होतो. अनेक देवळांमध्ये विवाहपंचम ीचा उत्सव धूमधडाक्यात साजरा होतो. सीतेची जन्मभूमी जनकपूर आणि राम जन्मभूमी अयोद्धा या दोन्ही ठिकाणी तर विवाहपंचमीचा विशेष उत्साह दिसून येतो. या पवित्र दिवशी दोन्ही ठिकाणी रोषणाई केली आहे. लोक राम-सीतेच्या आठवणींमध्ये रंगून जातात. सोहळा साजरा करतात.

तर असा हा थंडीचा, पानझडीचा, पुढे पौषात येणाऱ्या संक्रमणाची चाहूल देणारा, कालगणनेतला एक महत्त्वाचा टप्पा म्हणून भगवंतांनी गौरवलेला महिना. त्याचा आनंद घेऊ या. भक्तीरंगी तल्लीन होऊ या.

●●●

जयजयकार सद्गुरूंचा

दासबोधातल्या पाचव्या दशकातल्या पहिल्या समासात समर्थ रामदास स्वामी गुरुनिश्चयाचं वर्णन करतात. पहिल्या दशकात ते म्हणतात, जयजयजी सद्गुरू पूर्णकाम। परमपुरुषा आत्मयाराम। अनुवंच्य तुमचा महिमा। वर्णिला न वचे।११। जें वेदांस सकडे। जे शब्दांसि कानडें। तें सच्चिध्यास रोकडे। अलभ्य लाभे।१२। जें योगियांचे निजवर्म। जें शंकराचे निजधाम। जें विश्रांतीचे निजविश्राम। परम गुह्य अगाध।३।। तें ब्रह्म तुमचेनि योगे। स्वयं आपणचि होईजे आणें। दुर्घट संसाराचेनि पांगे।पांगिजेना सर्वथा।४।। याचा अर्थ असा की, श्री सद्गुरू राया तुमचा जयजयकार असो. तुम्ही पूर्णकाम आहात. तुम्ही परमपुरुष, परमेश्वर आहात. भक्तांच्या हृदयात असणारं आत्मस्वरूप आत्म रामही तुम्हीच आहात. तुम चा महिमा अनिर्वचनी आहे. म्हणजे तुमच्या महिम्याचं

वर्णन शब्दांमध्ये करता येणार नाही. वेदांनाही तुमचं वर्णन करणं कठीण आहे. ज्याचं वर्णन शब्दांमध्ये करता येत नसल्यानं दुर्बोध आहे अशा आत्मतत्त्वाचा अलभ्य लाभ तोही तुम्ही भक्ताला करून देता. जे योग्यांचं परम रहस्य आहे, जे शंकराचं राहण्याचं ठिकाण आहे, जिथे विश्रांतीला विश्राम मिळतो, असं जे अगाधपरमगुह्य असं ब्रह्म ते तुमच्या कृपेच्या योगानं स्वतःच तदाकार होतं आणि अशा रितीने भक्त ब्रह्मरूप झाला म्हणजे क्लिष्ट अशा संसाराच्या जंजाळात कधीही बद्ध होत नाही. संसाराच्या जबाबदारीने पंगू होत नाही.

ते पुढे म्हणतात, आतां स्वामिचेनि लडिवाळपणे। गुरुशिष्यांची लक्षणे। सांगिजेती तेणेंप्रमाणें। मुमुक्षें शरण जावे।१५।। गुरू तो सकळांसी ब्राह्मण। जऱ्हीं तो जाला क्रियाहीन। तरी तयासीच शरण। अनन्यभावं असावे।१६।।

म्हणजे वक्त्याचं हे वचन ऐकून श्रोते त्यांना विनंती करतात की, स्वामींनी आता लडिवाळपणाने गुरुशिष्यांची लक्षणं अशा प्रकारे वर्णन करावी की ती ऐकून मुमुक्षुंना तात्काळ सद्गुरूला शरण जाता यावं. स्वामीही श्रोत्यांना यासंबंधी मार्गदर्शन करतात. विद्वान, अभ्यासू, व्यासंगी लोकांना गुरुपद द्यावं आणि त्यांच्याकडून ज्ञान मिळवावं, त्यांना शरण जावं असं ते सांगतात.

●●●

महिलांच्या सोळा श्रृंगारांपैकी एक म्हणजे कुंकू. पुरुष कपाळावर टिळा लावतात. टिळा किंवा कुंकू कपाळाच्या मध्यभागी लावलं जातं. या स्थानी तिसरा ढोळा असतो, असं म्हणतात. कपाळाच्या मध्यभागी टिळा किंवा कुंकू लावल्यामुळे तिसऱ्या ढोळ्याचं चक्र कार्यरत होतं आणि आपल्या आ-सपास सकारात्मक ऊर्जा नांदू लागते. महिलांच्या सोळा श्रृंगारामागे विज्ञान आहे. शरीरातली विविध चक्र कार्यरत करून सकारात्मक ऊर्जेचा संचार राहण्याच्या दृष्टीने ही संकल्पना मांडण्यात आली

सध्याच्या काळात पती-पत्नींमध्ये सतत वादविवाद होत असतात. अनेकांचं वैवाहिक आयुष्य ताणतणाव, समस्यांनी भरलेलं असतं. पण पती-पत्नींनी एकमेकांच्या भावना आणि वागणं समजून घेतलं तर सहजीवन बऱ्याच अंशी सुरळीत होऊ शकतं. संत तुकाराम िंच्या या कथेतून आपण हे समजून घेऊ या...

संत तुकाराम अत्यंत शांत आणि मृदू स्वभावाचे होते. तर त्यांच्या पत्‍नी जीजाबाई थोड्या रागीट होत्या. त्या कठीरपणे बोलत असत. संत तुकारामांशी भांडण झाल्यानंतर त्या अपशब्द काढायच्या. कटू बोलायच्या. रागाच्या भरात आपण काय बोलत आहोत, हे जीजाबाईंच्या लक्षात येत नसे. पण तुकाराम महाराज अशा परिस्थितीतही अत्यंत शांत राहात असत. जीजाबाईंना ते काहीही बोलत नसत. संत तुकाराम आणि जीजाबाई यांचं आयुष्य असंच सुरू होतं. पण एके दिवशी घडलेल्या घटनेने जीजाबाईंचं वागणं बदलून गेलं आणि त्या प्रेमाने वागू लागल्या.

पंचायती हनुमान मंदिर

देशभरातल्या लहान-मोठ्या मंदिरांचं स्वतःचं असं महत्त्व आहे. प्रत्येकाच्या स्थापनेमागे एक इतिहास आहे. छत्तीसगडमधल्या बिलासपुर शहरातल्या बजरंगी पंचायत मंदिराचंच बघा. या ठिकाणी बजरंगाची म्हणजे हनुमानाची पंचायत भरते. पंचायतीने घेतलेला निर्णय सर्वांना मान्य असतो. या निर्णयामागे साक्षात हनुमंताची इच्छा आहे, असं भक्तमंडळी मानतात. म्हणूनच पंचक्रोशीतले बहुसंख्य न्यायनिवाडे या मंदिरात होतात. गेल्या ८० वर्षांपासून ही परंपरा सुरू आहे. समस्या छोटी असो किंवा मोठी, निवाड्यासाठी लोक या मंदिरात येतात. इथे भरणाऱ्या पंचायतीसमोर समस्या मांडतात आणि पंचायतीचा निर्णय निमृटपणे मान्यही करतात.

मंदिराच्या निर्मितीमागील एक कथा सांगितली जाते. ती अशी की, जवळपास ८० वर्षांपूर्वी सुखरू न्हावी नावाच्या भक्ताने पिंपळाच्या पारावर हनुमानाच्या मूर्तीची स्थापना केली होती. त्यानंतर पंचायतीचे सदस्य आणि हनुमान भक्तांच्या मदतीने याठिकाणी मंदिर बांधण्यात आलं. १९८३ मध्ये मंदिर बांधून पूर्ण झालं. तेव्हापासून पंचायतीचे सगळे निर्णय इथेच होतात. या ठिकाणची सगळी मंगलकार्यं हनुमानाच्या आशीर्वादानेच सुरू होतात. नवी नवरी गृहप्रवेशाआधी हनुमानाचा आशीर्वाद घेते. या मंदिराची ख्याती आसपासच्या परिसरात पसरली आहे. त्यामुळे भाविक मोठ्या संख्येने इथे येतात.

●●●

असावी, असं मानलं जातं. आजकाल महिला कुंकवाऐवजी टिकली लावतात. पण ही टिकली धार्मिक कार्यांमध्ये बाधा आणू शकते. त्यामुळे टिकलीऐवजी कुंकू लावणं योग्य ठरतं. याविषयी जाणून घेऊ या...

✱ कुंकू दोन भुवयांच्या मधोमध म्हणजे तिसऱ्या ढोळ्याच्या चक्रावर लावलं जातं. तिसऱ्या ढोळ्याच्या चक्रासोबतच या स्थानी आज्ञा चक्रही असतं. म्हणूनच हे स्थान शरीराचा अत्यंत महत्त्वाचा भाग मानलं जातं. हे स्थान ईडा, पिंगळा आणि सुशूम्ना या तीन नाड्यांचा छेदबिंदू मानलं जातं. ✱ ज्ञानेंद्रिय विश्वाच्या अफाट शक्तीशी जोडली जातात आणि माणूस समाधीस्थ होतो तेव्हा याच स्थानाद्वारे मेंदू स्थितीवर नियंत्रण ठेवतो. त्यामुळे या स्थानालगत कोणताही अडथळा असू नये. हे स्थान मोकळं असायला हवं. तिथे टिकली चिकचकू नये.

का लावू नये टिकली?

✱ दररोजच्या पूजनादरम्यान किंवा विशिष्ट धार्मिक कार्यादरम्यान कुंकवाऐवजी टिकली लावली तर या चक्राच्या कार्यात अडथळा निर्माण झाल्याने स्वतःमधल्या अफाट शक्तीची जाणीव करून देणाऱ्या विश्वाच्या किंवा ब्रह्मांडाच्या शक्तीशी आपण जोडले जात नाही.

जाणून घ्या ✱ काही लोक यज्ञ किंवा इतर धार्मिक कार्यादरम्यान निद्रेच्या स्थितीत जातात. यज्ञ, होमहवनाच्या सानिध्यात असणाऱ्या व्यक्तीची सगळी चक्र कार्यरत होतात आणि तिसऱ्या ढोळ्याचा बिंदू जागृतावस्थेत यायला सुरुवात होते. कुंकवामुळे जागृतावस्थेत येण्याची ही प्रकिया अधिक जलद गतीने होते तर टिकलीमुळे या प्रक्रियेत अडथळे येतात आणि आपल्याला अपेक्षित अनुभूती मिळत नाही. म्हणून शुभकार्यावेळी टिकली लावू नये.

●●●

सुखी सहजीवनासाठी...

पठण शिव चालीसाचं

इच्छित फळ मिळवण्यासाठी विविध मंत्र, स्तोत्रं म्हटली जातात. स्तोत्र पठणामुळे मन:शांती मिळते. अध्यात्मिक समाधान लाभतं. इष्ट देवतेला प्रसन्न करून घेण्यासाठी त्या देवतेची स्तुती करणारी स्तोत्रं म्हणावी लागतात. भगवान शंकराशी संबंधितही अनेक स्तोत्रं आहेत. या सर्व स्तोत्रांमध्ये शिव चालीसाचं मोठं महत्त्व आहे. शिव चालीसाचं पठण केल्याम ुळे घरात आनंद, सुख, समृद्धी आणि शांतता नांदते. सोमवारी स्नान करून शिव चालीसाचं पठण केल्यामुळे मनातल्या सर्व इच्छा पूर्ण होतात. या पठणामुळे शंकर भगवान प्रसन्न होतात आणि भक्तांच्या सगळ्या समस्या दूर करतात, अशी भाविकांची श्रद्धा आहे. शंकराच्या देवळात बसूनही शिव चालीसा वाचता येतं.

शिवचालीसाचं वाचन केल्यामुळे शंकरच नाही तर गणपतीही प्रसन्न होतो. शिवशंकराची आराधना करणाऱ्या भक्ताला अपमृत्यूचं भय राहत नाही. शिव चालीसा पठणाने मन कणखर बनतं. अडचणींवर मात करण्याची शक्ती मिळते. शिव चालीसामध्ये भगवान शंकराची स्तुती करण्यात आली आहे. यात भगवंताने भक्ताच्या आयुष्यातल्या सगळ्या अडचणी, अडथळे दूर करावे यासाठी

करुणा भाकण्यात आली आहे. त्यामुळे भगवान शंकराच्या भक्तांनी शिव चालीसाचं मनोभावे पठण करायला हवं. शिव चालीसा म्हणताना भक्तांनी सगळं लक्ष शंकरावर केंद्र करायला हवं. शंकराची मूर्ती किंवा

फोटो समोर ठेऊन शिव चालीसा म्हणता येईल. शिवपुराणावरून शिव चालीसाची निर्मिती करण्यात आली आहे. जीवनातल्या सर्वसाधारण समस्या दूर करायच्या असतील तर दिवसातून एक ते तीन वेळा चालीसाचं पठण करायला हवं. गंभीर समस्या सोडवण्यासाठी शिव चालीसा नऊ आवर्तन करता येतील. शिव चालीसा म्हणण्याची पद्धत अत्यंत साधी, सोपी आणि सरळ आहे. शिव चालीसा पठणाची सुरुवात द्वादशी, प्रदोष, त्रयोदशी किंवा मासिक शिवरात्रीपासून करता येईल. शिव चालीसाचं पठण दररोज व्हायला हवं. हे शक्य नसेल तर सोमवारी आणि वर नमूद केलेल्या दिवशी तर पठण व्हावं.

●●●

ही आहेत जीवनमूल्यं

हिंदू धर्मातल्या विविध ग्रंथांमध्ये जगण्यासंबंधीची मूल्यं नमूद करण्यात आली आहेत. या मूल्यांमध्ये जीवनातल्या विविध समस्या सोडवण्याची क्षमता असते. गरूड पुराणातही अशी काही मूल्यं सांगण्यात आली आहेत. त्याविषयी जाणून घेऊ या.

✱ बरेचदा माणूस विचारांपेवजी भावनांच्या आहारी जातो. पण भावना सावलीसारख्या असतात. त्या कधी साथ सोडतील याची शाश्वती नसते. ✱ मनुष्याला आकर्षित करणारी जगातली एकमेव गोष्ट म्हणजे प्रेम.

✱ फुलांमधून दरळणारा सुगंध वाऱ्याच्या दिशेलाच पसरतो. पण मनुष्याची सत्कर्म आणि सद्गुण यांचा सुगंध चारही दिशांना सारखाच पसरतो. ✱ मनावर ताबा मिळवणं गरजेचं आहे. मन हेच मनुष्याच्या बंधनाचं आणि मोक्षाचं कारण आहे. मनावर ताबा मिळेपर्यंत मनुष्य इंद्रियांचा गुलाम बनून राहतो. ✱ शरीराचं पालन योग्य प्रकारे करायला हवं. चिंतेंमुळे शरीर खगत जातं. विद्या हाच मनुष्याचा सर्वश्रेष्ठ अलंकार मानला जातो.

✱ विश्वास हीच प्रेमाची पहिली पायरी आहे. विश्वासातून स्नेह निर्माण होतो. तर अविश्वासामुळे नाती दुंभगतात. म्हणूनच विश्वा-ास संपादन करण्याचा प्रयत्न करायला हवा. ✱ सगळ्या इच्छा-आकांक्षांचा त्याग केलेला, मीपणातून मुक्त झालेला मनुष्य खऱ्या अर्थाने समाधानी आणि शांत जीवन जगू शकतो.

✱ मनुष्याच्या जीवनात चढ-उतार असतात. प्रत्येक मनुष्याने आयुष्याचं ध्येय ठरवायला हवं. या ध्येयाआड येणाऱ्या सुखदुःखांचा त्याग करून पुढे जायला हवं.

●●●

आत्मबोध

झालो. त्वातून उत्सवानाही घामक रंग दण
मरु झाले असे वदेदीवार म्हणाले